

IDROTTSFENOMENET LAPPFORS

Patrik Sandell

Pro gradu -avhandling
i idrottspedagogik
Våren 2003
Idrottspedagogiska fakulteten
Jyväskylä universitet

ABSTRAKT

Sandell Patrik. Idrottsfenomenet Lappfors. Jyväskylä universitet. Pro gradu-avhandling i idrottspedagogik, 2003, 95 s.

Syftet med undersökningen var att försöka hitta förklaringar till varför det från lilla byn Lappfors i Österbotten kommit så bra idrottare och vilka sociala faktorer har påverkat dessa framgångar. Framgångarna sågs ur ett socieologiskt perspektiv där individens självkänsla och personlighet var i centrum.

I undersökningen deltog 5 män. Tre FM-medaljöriddrottare i skidning och friidrott hemma från byn Lappfors, varav en ännu var aktiv idkare av sin idrott. En ledare hemma från Lappfors och en sektionsordförande i idrottsföreningen IK Falken deltog också i undersökningen.

Undersökningsmetodiken var kvalitativ och som informationsanskaffningsmedel användes temaintervjuer. Med intervju av de berörda kom deras åsikter och tankar om fenomenet fram på ett naturligt sätt. Intervjuerna gjordes i januari 2003. Intervjuerna littererades och analysen av intervjuerna skedde genom meningskoncentrering och meningstolkning. I själva tolkningen använde jag mig också av min egen erfarenhet av fenomenet, för jag är själv hemma från byn Lappfors.

I undersökningen kom det fram att Lappfors är en lätt isolerad by var livsstilen ännu är ganska influerat av landsbygden. Svenskan och det svenska språket har en stark ställning i byn. Lappfors är en liten och homogen by där alla känner alla och en stark gemenskap har bildats. Byn har en egen byskola där gemenskapen är bra. Man har alltid mätt sina krafter i byn. Traditioner ärvs från äldre till barnen. Inställningen till idrott har alltid varit positivt i byn och en viss mentalitet som förstår idrotten har rått i byn. Runt och i byn har idrottsförenings- och medborgararbetet haft en betydande roll.

Socialisationen till idrott har varit stark för de framgångsrika idrottarna p.g.a. att idrott har haft en betydande roll i Lappfors. Både idrottarna själv och lappforsborna har sett idrotten och framgången som något positivt och som en typ av identitetsbärare som håller upp byns existens. Teorin om att omgivningen är en viktig påverkare vid socialisation till idrott fick stöd i denna undersökning.

Nyckelord: Lappfors, IK Falken, socialisation ur ett ekologiskt perspektiv, självkänsla, personlighet

ABSTRAKT

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	SIDA
1 INLEDNING	5
2 LAPPFORS	7
2.1 En liten by i svenska österbotten	7
2.2 Idrotten i Lappfors	8
2.2.1 IK Falken	9
3 NYCKELBEGREPP VID UNDERSÖKNING AV LOKALOMRÅDEN	11
4 SOCIALA UTGÅNGSLÄGEN VID IDROTTSFRAMGÅNG	13
4.1 Idrott som kultur	13
4.2 Socialisation ur ekologiskt perspektiv	16
4.3 Självkänslan och personligheten som utgångspunkter	18
4.4 Sociala faktorer som påverkar idrottandet	20
4.4.1 Omgivningen	20
4.4.2 Idrottsföreningen	22
4.4.3 Familjen	26
4.4.4 Kamraterna	27
4.4.5 Skolan	28
3.4.6 Tränaren	29
3.4.7 Idrottslig aktivitet under barndomen	31
5 TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR	34
5.1 Svensken Rolf Carlsons undersökningar	34
6 FORSKNINGSPROBLEM OCH SYFTE	37

7 PRESENTATION AV UNDERSÖKNINGEN	40
7.1 Forskningsmetodiska överväganden	40
7.2 Presentation av intervjustrukturen	42
7.3 Undersökningsgruppen	42
7.4 Genomförande av datainsamlingen	43
7.5 Intervjuanalys	45
8 RESULTAT OCH DISKUSSION	47
8.1 Idrottarnas uppfattning om den sociala omgivningen	47
8.1.1 Omgivningens sociala struktur	47
8.1.2 Idrottarnas formning av omgivningen	53
8.1.3 Framgångarna i Lappfors som formare av den sociala omgivningen	55
8.1.4 Idrottsföreningen	57
8.1.5 Förbundet (FSS/SFI)	59
8.1.6 Familjen	61
8.1.7 Kamraterna	63
8.1.8 Skolan	64
8.1.9 Tränaren	66
8.2 Ledarnas uppfattning om den sociala omgivningen	68
8.2.1 Omgivningens struktur	68
8.2.2 Framgångarna i Lappfors som formare av den sociala omgivningen	71
8.3 Idrottarnas höjande av självkänslan	75
9 SLUTDISKUSSION	78
REFERENSLITTERATUR	
BILAGOR	

1 INLEDNING

Under de senaste 15-20 åren har idrottsföreningen IK Falken från Pedersöre kommun i svenska Österbotten frambringat ett flertal Finska mästerskaps medaljörer. Totalt har föreningen fått över 70st (Stenwall 1999; J. Storbjörk muntligt angivande 4.4 2003) medaljer av olika valör från skidning och friidrott efter 1983. Medaljörerna har kommit såväl från junior-, senior- som oldboysidrottare. Det som gör medaljerna på ett visst sätt intressanta är att dryga en 1/4 av medaljerna har ett samband med den lilla byn Lappfors. Många har börjat fundera, att hur det är möjligt att en liten by som Lappfors med dryga 350 personer som bara är 3,5 % av kommunen Pedersöres befolkning kan frambringa flera FM-medaljöriddrottare under en sådan här kort tid. Man har börjat undra att vad det är för speciellt med "Lafosbyji" och "lafosboa" när det hela tiden kommer nya FM-medaljörer.

Det är inte bara en som varit intresserad av att få veta svaret på denna fråga och svaren har varit lika många som brokiga. Det sägs att skidåkaren Johan Lind var en oerhörd talang och klarade sig därför. Säkert stämmer detta, men kan vi säga att alla andra idrottares framgångar i Lappfors är förknippade endast till deras talang. Nog borde det finnas talanger även i andra byar och dessutom har de en större massa att ta av. Självklart har alla Lappfors FM-medaljörer en unik talang till det de utövat, men säkert finns det andra saker som orsakat framgångarna. Något i byn Lappfors och dess omgivning tillsammans med talangen har gjort dem till FM-medaljörer.

Meningen var att försöka hitta orsaker till varför lappforsborna presterat så bra resultat och vad byn Lappfors har att ge som kanske skulle ge svar på detta. Få undersökningar har gjorts inom just detta område. Svensken Rolf Carlson (1986, 1993) har undersökt idrottsframgångar i Sverige och kommit fram med några slutsatser om orsaker till framgång. För att få svar på mina frågor såg jag framgångarna i Lappfors ur ett

socialekologiskt perspektiv där individens självkänsla och personlighet är i centrum. Utan att mindervärdera de fysiska och vissa psykiska faktorer förutom självkänslan och personligheten till idrottarnas framgångar lämnades de åt sidan i min undersökning för dessa hade enligt mig inte så stor betydelse att framgångarna kom i just byn Lappfors. Jag intervjuade idrottare och ledare i byn Lappfors och idrottsföreningen IK Falken i Pedersöre för att få fram svar på min huvudfråga: Varför har det kommit flera bra idrottare från just Lappfors? Jag använde mig av den kvalitativa forskningsmetoden i min undersökning för att få fram enskilda observationer som skulle ge en helhetsbild av det skedda fenomenet. Dessutom hade jag egna tolkningar av det undersökta fenomenet för jag är själv hemma från byn Lappfors och har levt nära dessa framgångar och hade på det viset en egen uppfattning om det skedda fenomenet.

2. LAPPFORS

2.1 En liten by i svenska Österbotten

Lappfors ligger i Pedersöre kommun i norra svenska Österbotten, sydost om Jakobstad. Ännu 1977 hörde Lappfors till Esse som då var en självständig kommun. 1977 slogs kommunerna Esse, Purmo och Pedersöre samman och bildade storkommunen Pedersöre. (Björklund 2002, 11)

Pedersöre kommun har i dagens läge (1.1 2002) ett invånarantal på 10 260 personer. I kommunen har drygt 90 % svenska som modersmål. Kommunen består av 19 byar, varav Lappfors är en. I Esse kommundel som Lappfors är beläget i finns det 2 868 personer. I Lappfors by med småbyarna runt omkring medräknade bor 356 personer. Själva Lappfors centrum kallas Nederlappfors. (Pedersöre kommun - Fakta om Pedersöre, 2003)

Lappfors är beläget i kommunens sydöstra kant och gränsar mot den finskspråkiga grannkommunen Evijärvi. Landskapet i byn har karaktären av ett inlandslandskap. Naturen är kuperad med inslag av vackra vattenområden. Tvärs igenom byn rinner Esse å. I Lappfors finns också ett flertal sjöar som tillsammans med ådalen gör livsnerven i byn. Landskapet i Lappfors är ojämna än i övriga delar av Pedersöre och Esse och består av flera backar och berghymplar. Den högsta backen finns vid Kroksjö, den är 70 meter över havet. (Björklund 2002, 11; Liljendahl-Lund 2000, 10)

Lappfors har stigit ur havet en gång i tiden troligtvis under bronsåldern (1500-500 f Kr). Lappfors blev by under 1600-talet för då fanns det de fyra hemmanen som krävdes på den tiden för att kallas by. Första hemmanet i byn kallades Lappforsen. (Liljendahl-Lund 2000, 7)

2.2 Idrotten i Lappfors

I Lappfors har idrotten alltid varit nära människornas hjärtan. Den närliggande naturen har gett ypperliga möjligheter till all slags idrottande och motion i naturen. Framför allt skidåkning och friidrott har haft en synlig roll i byn. I byn finns en idrottsplan med grusbeläggning på löparbanorna och en gräsbelagd fotbollsplan av måtten 80*60m. Det som byn är mest känd angående idrottsanläggningar är skidcentrumet i byn. Det är på samma gång Pedersöre kommuns skidcentrum och kommunens centrum för längdskidåkning. Det finns spårsträckningar från 0,5 km till 7,5 km varav en 5km slinga är belyst. Den rätt så kuperade terrängen kring skidcentret har samlat skidåkare från närheden att träna i Lappfors. (K. Sandell muntligt angivande 22.11. 2002)

Idrottsverksamheten i byn har i stort influerats av kommunens största idrottsförening IK Falken. Även fotbollsföreningen Esse IK har haft verksamhet i byn men av mindre grad de senaste åren. Ungdomsföreningen Lappfors UF hade också under 80-90 talet en idrottsverksamhet med deltagande i II-ungdomsringens fotbolls- och volleybollturneringar under sommaren. Annars har byns idrottande varit på eget bevåg i den vackra naturen. (K. Sandell muntligt angivande 22.11 2002)

Byns främsta idrottare är skidlöparen Johan Lind, 6 guld i Finska mästerskap i stafett för herrar på 4*10km och 3 individuella silvermedaljer som senior. Johan deltog dessutom i VM i Lahtis 1989 på 15km fritt (16:e). Byns andra framgångsrika skidlöpare är Leif Häggman som deltog i samma stafettlag som Johan och tog 6 guld i Finska mästerskapen i stafett på 4*10km. Leifs tvillingsyster Lena Ray (f. Häggman) är också framgångsrik skidlöpare i byn med en 6:e och en 8:e plats i individuella FM sammanhang i senioråldern. (K. Sandell muntligt angivande 22.11 2002)

Lappfors har också fått fram friidrottare på nationell nivå. Kristoffer Sandell har tagit ett lagguld i längd, ett individuellt silver i höjd, två individuella brons på 100mh respektive 400mh och ett lagbrons i höjd i Finska mästerskap i junioråren. Förutom Kristoffer har även Kaj Höggull klarat sig bra i yngre junioråren med bland annat ett nytt finländskt rekord för 14-åringar i höjd 1983 och FM-guld i höjd samma år. Bland flickorna har systrarna Camilla och Charlotta Granvik tagit lagguld i kula F-16 1992. Dessutom har Kaj Sandell tagit både FM- och NM medaljer i inomhusmästerskapen i friidrott på 200m och 400m i klassen H-35. Som kuriositet kan även nämnas att Mårten Häggman också han från Lappfors har tagit FM-guld i teknikmästerskapen i traktorskörning för juniorer under 16 år. (K. Sandell muntligt angivande 22.11 2002)

2.2.1 IK Falken

Idrottsföreningen IK Falken grundades 1973 och var ett resultat av en sammanslagning av nejdens tre föreningar, Esse IK, IF Pedersöre-Pojkarna och IF Standard. Runar Romar var föreningens första ordförande och i dagens läge leds föreningen av Sune Lind. Under de gångna 29 åren har åtta personer suttit som ordförande och den nionde är på gång för närvarande. (Stenwall 1999, 7-12, 44)

Enligt de ursprungliga planerna skulle föreningens verksamhet omfatta enbart friidrotten, för man ansåg att friidrotten inte de senaste åren gått fram och därför behövdes något nytt (Stenwall 1999, 8). Men under årens gång har det skett förändringar och i dagens läge omfattas föreningen av fem sektioner: skidsektionen, friidrottssektionen, orienteringssektionen, knattesektionen och damsektionen. Gymnastiksektionen fanns på programmet allt till slutet av 1990-talet, men upplöstes. Stenwall beskriver skidsektionen som stark, orienteringssektionen som stabil och knattesektionen som effektiv. Dessutom har friidrottssektionen alltid haft ett starkt fotfäste i föreningen p.g.a. de ursprungliga planerna. (Stenwall 1999, 53-62)

IK Falken har varit landsbäst inte bara i stafettåkning på skidor, utan samma fina position har klubben intagit även då det gäller Ärevarvet. Ärevarvet eller Kunniakierros som det heter på finska är de lokala idrottsföreningarnas och Finlands Idrottsförbunds gemensamma motions- och medelsamlingsprojekt (Operaatio Kunniakierros, 2003). IK Falkens ärevarvs ansvarig för tillfället Christer Aspfors (personligt angivande 27.11 2002) säger att IK Falken deltog 1983 första gången i ärevarvet och samlade in 39 958 mk (6720 euro). Redan följande år sprang man in över 122 000 mk (20 629 euro). Till dagsläget (2002) har föreningen sprungit in 502 606 euro och av dessa har 239 208 euro stannat i klubbens kassa. Falken kom tidigt på idén att bredda programmet kring Ärevarvet så att detta skulle bli även ett publikt evenemang och det har bidragit till de stora summor som föreningen sprungit in (Stenwall 1999, 36-40).

Erik Stenwall (1999, 43) skriver i sin historik "Idrottsklubben Falken 25 år", att: "Utan en storartad frivillig insats skulle självklart inte Falken ha kunnat prestera de stora idrottsliga framgångarna, som på ett så lysande sätt präglat föreningens första kvartsekel"

3 NYCKELBEGREPP VID UNDERSÖKNING AV LOKALOMRÅDEN

Lokalområde eller lokalsamfund som man också kan kalla det är ett komplicerat begrepp att förklara och förklaras inte på samma sätt inom olika vetenskaper. Begreppets första del, lokal, hänvisar till ett begränsat geografiskt område. Begreppets senare del, samfund, hänvisar till de människor som bor inom området och deras sociala växelverkan som i sin tur skapar sammanhållning. Inom sociologin används samfundsbegreppet för att förklara de sociala förhållandena inom ett visst geografiskt område. Dessutom kan man förklara samfundsbegreppet som, att man hör till en grupp. Samfund kan också förklaras ur sin verksamhet och sin symboliska gemenskap. Verksamhetssamfundet är resultat av sin konkreta växelverkan och sitt resultat av sin verksamhet. Det symboliska samfundet föds från människans vetenskap och känslor. Kulturen kan vara grunden till den symboliska gemenskapen genom människans växelverkan och kutymer. Symboliska funktionen kan också vara ideologisk. Samfund beskriver inte bara människors växelverkande process inom ett visst område utan också dess sociala system. (Rannikko 1996, 25-26)

Enligt Rannikko (1996, 28) har geograferna svårt att skilja på plats- och områdesbegrepp. Med begreppet plats hänvisar man mer till individnivåns betydelsevärld och medan ett områdesbegrepp beskriver samfundets och samhällets utrymmesdisponering.

Paasi (1986, 30-33) har kommit fram med en institutionaliseringsteori där utgångsläget är att områden är ett resultat av mänskliga kutymer samt en del av områdessystemet. Dessa lever sin tid och sedan försvinner de. En områdesinstitutionalisering består av fyra skeden:

1. TERRITORIALISK GESTALTNING; inom vilket området skiljs till sin egen enhet

2. SYMBOLISK GESTALTNING; inom vilket områdets märken och symboler kännetecknas. Genom detta lär vi oss känna detta område och man kan identifieras till området
3. INSTITUTIONERNAS GESTALTNING; man hänvisar till den sociala process, när det inom området föds samhällsliga organisationer och institutioner
4. ROLLERNAS STABILISERING INOM OMRÅDET; när ett visst område har en klar identitet i områdes system bland andra områden

4. SOCIALA UTGÅNGSLÄGEN VID IDROTTSFRAMGÅNG

4.1 Idrott som kultur

Begreppet kultur är mångfaldigt och innehållet har en mängd betydelser. Enligt Allardt (1985, 66-67) består kultur av allt som är inlärt och som med hjälp av symboler överförs från en människa till en annan. Man kan prata om seder, vanor, trosföreställningar, lagar, kunskaper m.m. Men kultur är inte vad som helst inlärt och med symboler förmedlat utan den har alltid ett samband med hela livet inom ett samhälle eller en grupp. Man kan säga att kulturen kan ha sociala betydelser, funktioner och sociala funktioner. Sociala betydelser betyder att materiella företeelser är reglerade av normer och förväntningar som anknyter dem till det sociala livet. Funktioner betyder att föremålets eller handlingens betydelse är till för människornas behovstillfredsställelse. Sociala funktioner beskriver sedan företeelsens effekt eller betydelse för samhället eller gruppens bestånd och sammanhållning.

Inom kulturen pratar man också om subkultur. Enligt Snyder och Spreitzer (1989, 74) bildas i sammansatta samhällen små egna sociala system och grupper. Dessa är vanliga inom t.ex. arbets-, fritids-, religiösa-, etniska- och socioekonomiska grupper. Dessa grupper har mycket gemensamma kulturella drag med det större samhället, men ändå har var och en av dessa sina egna värden, vanor, normer och kan även ha materiella saker.

Idrottskultur är en del av kulturen och idrotten. Vuolle (1993, 16-18) skriver att man kan dela in idrott i motionsidrott och tävlingsidrott när man pratar om idrottskultur. Beroende på vår egen syn på idrott förändras vår syn på vad egentligen idrottskultur är. Vuolle ser tävlingsidrott som att värderingarna håller på att falla sönder. I motionsidrott ser han värderingarna som klara men med en tendens av schizofreni i verksamheten kring moraliska, humanistiska och ekologiska värderingar. Seppänen (1990, 4-5) menar att beroende på vad man anser med idrott

och hur man förhåller sig till idrott skiljer sig synen från samhälle till samhälle. Skiljaktigheterna beror till stor del på naturförhållanden men också på hur den kultur som vi lever i formar vår syn på idrott, lek och tävling.

Dagens idrott och idrottskultur är en summa av f.d. generationers verk och erfarenheter. Dessutom är det en tillämpning av traditioner och nutida generationens uppfinningsrikedom. (Sironen 1995, 56)

Heinilä (1989, 42) säger att idrottskultur är en del av samhället, dess kultur och ordning. Idrottssociologi studerar idrott ur en samhällelig synvinkel, ur samhället och dess utveckling som ett beroende fenomen. Detta betyder att idrottsfenomen tolkas ur samhällets kultur, sociala institution och dess struktur. Oftast behandlar dessa samhälleliga bakgrundsfakta också omgivningen som med sitt geografisk ekologiska eller sociala fenomen justerar idrottsfenomen och människors idrottsbeteende. Fast omgivningen till en stor del styr idrottskulturen menar Seppänen (1990, 11) att idrott inte bara är en spegling av samhällsstrukturen och den gällande kulturen, utan idrott i sig själv kan också påverka samhället och de människor som lever i det.

För att en viss idrottskultur skall uppnås är den beroende av samhället. Mertaniemi & Miettinen (1998, 9) ser samhällets stöd som en rätt så viktig sak för att en idrottskultur skall leva. Samhällets stöd i form av ekonomiska resurser, byggandet av idrottsområden och kunskap inom området idrott är viktiga element för att en idrottskultur skall bildas och leva. Mertaniemi och Miettinen betonar också att för att det hela skall fungera krävs ännu ett allmänt samhälleligt godkännande för idrott. Itkonen (1996a, 266) skriver att Bale ser idrottskulturens olikheter som beroende av ekonomiska och sociala skillnader, men också av kulturella skillnader. De sociala och kulturella faktorerna påverkar idrottskulturens byggnad samt vilken betydelse idrotten har för området och området för idrotten. Även när det handlar om idrott kan det bildas subkulturella grupper som har sina egna

värden, vanor, normer och beteendemönster (Snyder och Spreitzer 1989, 74).

Sironen (1995, 95) säger att de pengar som investeras i tävlingsidrott kan indirekt fås tillbaka genom att den nationella eller lokala identiteten förstärks. Många länder har sprungits, spelats eller brottats in på världskartan. Seppänen (1990, 14) menar att det sedan är beroende på vilket värde idrottsformen har och det styrs av samhällets tradition men också av inflytande utifrån påverkar lite. Nästan varje nation har sin nationalsport som är viktig i just det samhälle som man lever i.

Idrott och speciellt toppidrott för inte bara med sig positiva följder. I det färskaste minnet finns dopning skandalen i samband med Lahtis VM 2001 och fallet Kaisa Varis vintern 2003. Itkonen (1999, 5) menar att idrott precis som inom andra områden i världen och samhället håller idrotten på att mista sitt förtroende. Det levande samhällets splittring leder till att normerna förändras. De gamla goda sederna och reglerna ramlar sönder och det berör också idrottskulturen. Toppidrottens kommersialisering och de förekomna brytningarna mot normerna har sänkt tron för idrotten.

Idrottens negativa sida kan också speglas på omvärlden. Enligt Itkonen (1994, 8-9) kan en brytning mot normerna stämpla idrottarens kamrater, samhället, samarbetsparterna eller hela nationen. Och detta är en följd av att idrotten blivit mer och mer kommersiell och pengar har fått en större betydelse.

Det finns också de som försöker påverka så att idrotten hittar tillbaks till sitt ursprung. T.ex. Ung i Finland är en obunden organisation som försöker skapa nya behandlingssätt inom idrotten. Ung i Finland (Nuori Suomi – Strategiat, 2003) verksamhet och tankesätt grundar sig på att barn vill röra på sig och har rätt att röra på sig. Alla barns välmående är viktigt. Vänskap, kamratskap och att göra tillsammans är viktigt för ett barn. Ärlighet, öppenhet och iakttagande av alla är grunden i Ung i Finland

verksamhet. Idrott skall vara något som stöder en hälsosam uppväxt och bli en livsstil.

Idrottskulturens sociala och kulturella val görs lokalt. Föreningarna måste jämkä sina mål och sin verksamhet i samhället inom de ramar som de ekonomiska, sociala och kulturella kraven förutsätter. Därför är det svårt att förklara ett fenomen enbart ur lokala intressegruppers bragder och verksamhet. Man måste värdera dessa som allmänna och speciella och inse att det finns ett samband. (Itkonen 1996a, 263-264)

Idrottskulturen har också ett samband med naturen. Vuolle (1993, 18-22) använder Eagles modell från 1980 i sin beskrivning om idrottskulturens samband med naturen. Vuolle ser tävlingsidrotten och speciellt toppidrotten inom den som artificiell med förändrande inverkan på omgivningen. Motionsidrott ser han som naturlig motion i naturen. Idrottsfostrare som skolan och organisationerna ifrågasätter Vuolle för deras arbetssätt. Artificiellt byggda anläggningar hotar att medföra att snart finns det ingen som utövar idrott i naturlig omgivning. Ett typiskt exempel som stöder Vuolles åsikter är att man nästan använder alltid bil till att fara och motionera nuförtiden.

4.2 Socialisation ur ekologiskt perspektiv

Omgivningen och det samhälle som vi lever i och de personer som vi har kontakt med påverkar vårt beteende och vårt idrottande. Rolf Carlson (1993, 171) beskriver i sin undersökning denna socialisation ur Urie Bronfenbrenners ekologiska modell för utveckling i ett ekologiskt perspektiv. (Figur 1)

Mikrosystem: kamrater, föräldrar, idrottsförening, tränare			
Mesosystem: gemensamma effekter av olika mikrosystem			
Exosystem: lokala idrottskulturen, socioekonomiska status			
Makrosystem: förbunden, politiska system			

Figur 1. Bronfenbrenners ekologiska modell (Modifierad från Carlson 1993, 171)

Carlson utgår från Bronfenbrenners (1979) teori att människan är ett dynamiskt väsen som hela tiden påverkas av den omgivande omgivningen. Omgivningens påverkningar är inte begränsade till en sak åt gången, utan till en större helhet i omgivningen. För att nå framgång i idrott oberoende av om det handlar om framgång i junioråldern eller senioråldern så måste idrottaren varsebli hög stimulus och tillåtenhet i deras idrottsomgivning.

För att förstå socialisationen till en framgångsrik idrottare använder Carlson (1987) Fischbeins (1986) förklaringsmodell. Enligt Carlson (1987, 39-40) interagerar omgivningen och individen. Det finns två väsentliga dimensioner i omgivningen; Tillåtande – Restriktiv och Stimulerande – Icke stimulerande. I en restriktiv omgivning begränsas individens frihet och möjligheter till interaktion med omgivningen. Omgivningen styr beteendet och utvecklingsmöjligheterna begränsas. I en tillåtande omgivning däremot ges individen möjligheter att samspela optimalt med omgivningen. Ärftliga förutsättningar påverkar stort i detta fall skillnader

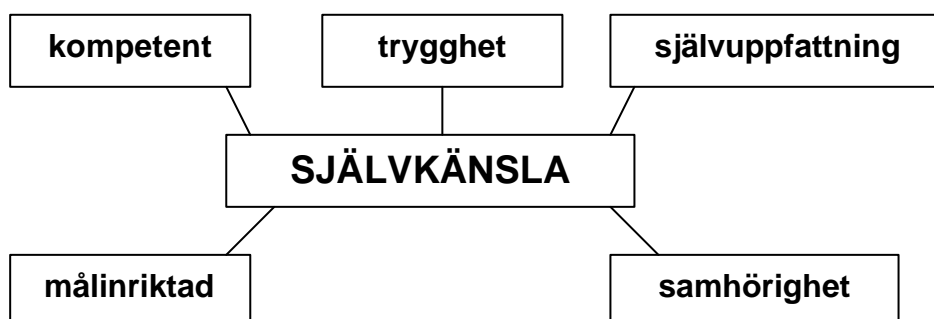
mellan individer. Den andra dimensionen handlar om den grad av stimulus individen får, eller upplever sig få, från sin omgivning.

4.3 Självkänslan och personligheten som utgångspunkter

Idrottsframgång är beroende av individens individuella fysiska, psykiska och sociala faktorer. Självkänslan och personligheten är en del av de psykiska faktorerna. Enligt Liukkonen (1997, 136) har idrottarna och tränarna blivit mer och mer medvetna om de psykiska faktorernas betydelse för prestationsförmågan.

En viktig faktor för att nå idrottsframgång är att självkänslan hos individen är under kontroll. Aho & Laine (1997, 20) skriver att självkänslan grundar sig på tre grundprocesser; självuppfattning, känna sig själv och uppskatta sig själv. Om dessa områden är någorlunda starka fungerar människan stärkt av sig själv.

En god självkänsla beskriver Aho & Laine (1997, 23) ur Borbans (1989; 1993) och Reasoners (1982; 1994) endimensionell självkänslomodell. (Figur 2)

Figur 2. Endimensionell självkänslomodell (Modifierad från Aho & Laine 1997, 23)

En individ bygger upp en stark självkänsla ifall han känner sig trygg i sin tillvaro (trygghet) och att han hör till (samhörighet) den omgivning som han lever eller umgås i. Om individen känner kompetens och är medveten om sina starka och svaga sidor och vågar utveckla sig som individ förstärks även självkänslan. Ifall individen vet att han har en roll (självuppfattning) i sin omgivning förstärks också självkänslan. Om individen dessutom vet vad han vill och vart han är på väg (målinriktad) i sin omgivning förstärks självkänslan. (Aho & Laine 1997, 22-23, 48-51)

Man pratar också om en idrottssjälvkänsla. Den kan tillämpas på den teori som här ovan förklaras, men är tillämpat till idrotten. Sonstroem (1997, 4-5) har en Psykologisk Fysisk Aktivitets Modell (1978) för idkande av idrott. Den framlägger att idkande av idrott leder till att man blir bättre i idrott. Detta stärker en psykiskt som leder till att självkänslan förstärks. Men självkänslan påverkas också indirekt av hur man uppfattar idrotten och hur bra man uppfattar sig vara. Man kan säga att upplevd fysisk skicklighet är en brygga mellan vad man gör och självkänslan.

Idrottaren är beroende av sin psykiska kapacitet i en idrottsprestation. De genetiska arvsanlagen ger personlighetens utveckling dess ramar. Heino (2000, 33) förklarar personlighet med "individens psykiska funktioners unika helhet". Omgivningen påverkar människans tillväxt och utveckling. Personlighetens ärftlighet förklaras till stor del av den omgivning som man under barndomen växer upp i och hur föräldrarnas uppfostring förflyttas från generation till generation. Varje människa är en unik psykofysisk helhet och personligheten och psyket byggs upp genom växelverkan med den omgivande världen och genom livserfarenheterna. (Liukkonen 1997, 333-334)

Personlighetens struktur styr till en viss del vilken gren man börjar idka, hur man idrottar och hur man reagerar under tränings- och tävlingssituationer. Personlighet påverkar också hur individen uppfattar sin idrottsgren. (Heino 2000, 33)

En framgångsrik idrottares personlighet kännetecknas av följande tre saker enligt Carlson och Engström (1986, 13-14) :

1. Starkt uttalande behov av att vinna och nå framgång
2. God mental balans i pressade situationer
3. Koncentrationen riktad mot kommande uppgift

Allmänt säger man att en framgångsrik idrottares personlighet skall skilja sig så lite som möjligt från normerna, men den uppfattningen är fel eftersom varje individ är unik och bygger upp sin personlighet enligt sitt eget behag. (Liukkonen 1997, 333-334)

4.4 Sociala faktorer som påverkar idrottandet

4.4.1 Idrottsomgivningen

Vår idrottsomgivning grundar sig på idrottspolitiken. I överlag kan man säga att vår nationella idrottskultur ger oss möjlighet att idka idrott i de ofantliga skidspårnätverk, uteidrottsplatser och simhallar som byggts. Dessutom befrämjar de inomhusfaciliteter som byggts i närhet av skolor både skolidrotten och idrottsföreningar. Samhället har gjort dessa möjliga, men föreningarna och den lokala insatsen har haft stor inverkan. På det sättet finns det stora skillnader i samhället. (Itkonen 1996a, 208)

Miljöförhållanden kan ses som förutsättningar för att kunna bedriva fysisk träning. Hit hör också t.ex. tillgång till fritid, ekonomiska förhållanden, lämplig närmiljö, en trygg arbets- och familjesituation. Brister i dessa förhållanden hindrar idrottsutövningen. Individen utgör en del av miljön och förhållningssättet till idrottslig verksamhet och aktivt utövande är beroende av miljön. Miljöns betydelse är beroende av många saker. I barndomen är föräldrarna viktigast, senare kommer kamrater, skolan och andra vuxna. Hur individen förhåller sig till sin miljö är en fortlöpande inlärningsprocess. Lärdomen kommer från föräldrar, syskon, kamrater, lärare, tränare och andra viktiga personer enligt individen själv. Genom detta lär barnet sig

hur det sociala systemet fungerar och hur den ser på idrott och fysisk aktivitet. På samma gång lär sig barnet sin egen roll och sin egen identitet i detta sammanhang. (Engström 1989, 76-77)

Koski (1994, 127) säger att i en rik omgivning bör det finnas en billig demografi och en positiv inställning till idrott. Föreningarna i omgivningen når på detta sätt lättare upp till sina mål. Omgivningens positiva inställning syns både som tävlingsframgång och medlemmarnas idrottsaktivitet. Heikkinen (1987, 14) menar att en grundförutsättning för att idrott skall fungera som en sammanbindare är att idrott har en stark och positiv ställning i sitt samhälle. Bale (1989, 19) säger att idrott i sig själv har någon typ av lim som binder samhällen ihop.

Platser identifierar många idrottslag. Idrott är beroende av och berör omgivningen och landskapet. Idrott är en värld av hierarki och territorialitet. Idrott är en vetenskap av platser. (Bale 1989, 2)

Koski (1994, 68) pratar om två typer av omgivning. Den allmänna omgivningen som är samma geografiska omgivning för alla organisationer och föreningar och den specifika som är var och ens organisations eller organisationens egen omgivning.

Jylhä (1997, 498) säger att omgivningen är den mest motiverande faktorn hos barn som håller på med skidning. Omgivningen kan delas in i fysisk och social omgivning. Den fysiska omgivningen är prestationsplatserna. Bale (1989, 26) ser den fysiska omgivningen med sina olikheter som en stor påverkare i idkandet av idrott. Bale räknar att till den fysiska omgivningen hör backar, väder, vind, temperatur o.s.v. Dessa varierar geografiskt och vissa platser kan påverkas av detta. Jylhä (1997, 498) menar att den sociala omgivningen påverkar oss också och dit hör de barn och vuxna som idkar sporten.

4.4.2 Idrottsföreningen

Idrottsföreningen är en social organisation vars medlemmar förverkligar gemensamma intressen i idrottsmedverkande och med ett gemensamt ansvar förkovrar och styr sina resurser med ett syfte att befrämja föreningens verksamhet. (Heinilä 1986, 126)

Itkonen och Nevala (1993) skriver i sitt förtal att den finländska idrottsföreningen är ett unikt fenomen. Föreningarna har varit allt från sin födelse till dagens läge viktiga inom idrotten. Idrottsföreningarna har fått tillstånd en folkrörelse. Som exempel kan nämnas att ingen hobby- eller organisationsform når så många unga som idrottsföreningarna.

Föreningens funktion kan ses från många olika synvinklar. Itkonen (1996a, 55) ser idrottsföreningens funktion ur Heinemanns (1983) syn på föreningens funktion. Enligt Heinemann har en förening sju funktioner. 1) stabiliserar den sociala förändringen, 2) integrerar, 3) socialiserar, 4) bygger upp status, 5) politisk funktion, 6) kulturfunktion, 7) identitetsfunktion. Enligt Itkonen har ändå Heinemann en kritisk syn på dessa funktioner inom föreningen. En gemensam slutsats hittar han ändå. Man kan inte se föreningarna som liknande funktionaliteter för de kopplas på så olika sätt till sin sociala kontext.

Heinilä är inne på samma linje hur en förenings funktion är uppbyggd. Heinilä säger att en förening är beroende av sin omgivning. Medlemmarna är föreningens viktigaste funktionella källa. Koski (1994, 58) menar att ledningen och medlemmarna måste hitta en koncensus för fortsatt kommunikation. Om denna koncensus inte hittas och kommunikationen mellan ledningen och medlemmarna inte fungerar förlorar organisationen snart sina medlemmar. Medlemmarnas gemensamma ansvar för föreningen är viktig. Förutom medlemmarna är föreningen beroende av sin organisation, sina resurser, sin verksamhetsideologi och sitt program. Alla dessa har ett samband med den omgivning som föreningen har runt omkring sig. Heinilä menar att: "Ju bättre idrottsföreningen klarar av att

mobilisera resurserna i sin omgivning till sitt verksamhetsändamål, desto bättre är dess verksamhet.” (Heinilä & Koski 1991, 10-11)

Näromgivningen bestämmer om man har möjlighet att bli medlem i en förening speciellt som barn. Erfarenheter i föreningens omgivning bestämmer hur länge man vill vara en del av föreningen. (Carlson 1993, 170)

För att en organisation dit också idrottsföreningen hör skall vara framgångsrik nämner Koski (1994, 45-46) Dafts syn på en bra fungerande organisation och vad den kräver i sin omgivning. 1) Organisationen skall vara kundnära, 2) Organisationen skall vara en letare som aktivt följer med omgivningens förändringar, 3) Organisationen begränsar sitt verksamhetsområde och arbetar speciellt med de saker som man är stark på.

Itkonen och Kortelainen (1999, 16-17) har en liten förenklad syn på hur en idrottsförening föder framgång. Framgången grundar sig på fyra saker. 1) Befolkningsgrund, 2) Ekonomiska resurserna, 3) Grenkulturens styrka, 4) Idrottsaktivisternas insats. De två första kan man säga gälla alla idrottsföreningar som söker framgång. De två sistnämnda grundar sig på den gren som just är populär i den omgivning som man befinner sig i.

Oberoende hur man försöker hålla upp framgångarna i en förening, så nämner Koski (1994, 58) att en förening oftast har goda tider, dåliga tider och mellan år som följer varandra i en obunden ordning.

Det finns åtminstone tre typer av idrottsföreningar. Tävlingsföreningar, motionsföreningar och föreningar som har många typer av verksamhet. Koski (1994, 137) nämner bl.a. att föreningens ledning har en viktig roll i tävlingsföreningar och motionsföreningar. Medan i de mångverksamma föreningarna är de mänskliga resurserna det viktigaste för föreningens verksamhet. Utvecklingen lutar mot att verksamheten specificeras i

idrottsföreningarna och man koncentrerar sig bara på en huvudgren (Heinilä 1993, 48).

Itkonen och Kortelainen (1999, 8) menar att den enskilda idrottsföreningens verksamhet har ändrats de senaste åren på två sätt. För det första måste man utveckla föreningens inre verksamhet hela tiden. För det andra måste en framgångsrik förening samarbeta med sådana partners som bryter de lokala traditionella gränserna.

Itkonen (2002, 50) skriver att det finns en tendens att toppidrottare måste söka sig till en förening som endast har toppidrott på sitt program. Media och sponsorerna är de som för med sig pengar och dagens toppidrott handlar i stort sett om pengar. Ser man det ur ett bredare perspektiv så nämner Westergård (1993, 41) att de flesta föreningar, centralförbund och grenförbund inte att förglömma sponsorerna ser bara positivt om föreningen inställer sig positivt till en tävlingsinriktad verksamhet. Framgång skapar publicitet och det kan man dra nytta av.

Det finska systemet för fysisk aktivitet har i flera generationer kunnat grunda sig på det frivilliga arbetet som görs i föreningarna (Itkonen 2002, 9). Koski (1994, 15) förklarar frivilligheten med att den grundar sig på medborgarnas aktivitet d.v.s. frivillig verksamhet från människan själv med målet att få något till stånd eller utveckla något. Det är oftast fråga om en social grupp vars verksamhet grundar sig på frivillighet. Heinilä (1991, 4) beskriver detta med som ett deltagande i föreningsarbetet för att det ger trivsamt och främjar vänskaps- och hemtraktsförbindelserna. Föreningen fostrar framgångsrika idrottare. Utan föreningsarbete skulle inte idrott ha uppnått den status som den har i dagens samhälle. Idrottsföreningens verksamhet grundar sig på frivilligt medborgararbete och idkande av idrott. Men Heinilä (1993, 49) säger också att frivilligheten är både en styrka och svaghet. Ifall det inte finns tillräckligt med frivilligkraft blir lasten för stor för dem som arbetar. Detta frivilliga arbete styr hur en förenings verksamhet och organisation är uppbyggd. (Heinilä & Koski 1991, 2)

Frivilligt arbete ses ofta som en uppoffring av dem som inte är inblandade. Man har försökt förklara detta frivilliga fenomen på många sätt. Ser man det ur individens synvinkel så är det ofta idrottsligt talangfulla som är med i föreningsverksamheten. De har kunskap om idrott och intresse för idrott. Ser man det ur de faktorer som själva organisationen har att erbjuda så kan föreningen ha intressanta och lockande egenskaper som dragningskraft. Hit kan man räkna organisationens storlek, framgång och publicitet som viktiga. Dessutom så finns det de som offerar sig för föreningen p.g.a. det utilitaristiska och kulturella synsättet. Detta betyder att man får något ut av det man gör. Oftast får man mer tillfredställelse än man sätter tid på det. Som påhejare för detta kan man ännu ur verksamhetssynvinkel se egoistiska intressen där personlig nytta och egna gruppens nytta känns bra. Socialt kan detta också kännas bra. Det egna arbetet upplevs som meningsfullt när man åstadkommer resultat tillsammans. (Koski 2000, 222-223)

Engström (1989, 9) ser idrottens fostringsroll som viktig. Genom sin omfattning och popularitet bland barn och ungdom kan man säga att den organiserade idrotten i sig själv är en betydelsefull uppfostringsmiljö för många barn. Idrott kan sägas vara den mest inflytelserika för många efter familjen och skolan. Westergård (1993, 39) skriver att föreningens uppfostrarroll kan vara både bra och dålig, allt är beroende på vad som sker inom föreningens ledar- och tränarsida. Westergård (1993, 42) menar att för att en förening skall kunna stöda barnets och ungas positiva utveckling bör föreningen förstå den unga som en emotionell och tänkande individ. Föreningen bör också fostra idrottaren till en sund livsstil, gott beteende och ansvarsfullhet mot sina medmänniskor och omgivning.

Valentin Kononen (1993, 44- 46) skriver att under de första 10 åren är föreningens betydelse till för idrottaren att ge upplevelser. Föreningens uppgift är att väcka hungern till idrotten. Det bildas ett socialt nätverk i en bra förening som inte bara består av idrottare utan med är också föräldrar och tränare. Barnet känner sig uppskattat.

Itkonen ser föreningarnas framtid som mångfaldiga. För det första sker förändringar ständigt i samhället som påverkar kulturen och på det sättet också föreningarna. För det andra har visualiseringen lett till att kulturen förändras genom att barn och ungdomar hela tiden får mera information att behandla. Den kulturella förändringen har också lett till att barn inte är nöjda med de vanliga sakerna, man söker efter något extra. För det fjärde så uppkommer nya konsumenter och verksamheter inom kulturen. (Itkonen & Nevala 1993, 61-63)

4.4.3 Familjen

Familjen är den kärna som barnet, ungdomen och även idrottare i äldre år finner trygghet inom. Familjen är den närmaste sociala faktorn som individen påverkas av. Beroende på individens uppfattning om sin familj och de övriga familjemedlemmarnas uppfattning om idrott spelar en stor roll i idrottarens liv.

Familjen är kanske den viktigaste orsaken till att barn börjar idrotta. Men det är inte bara barnet som socialiseras till idrott utan det finns påståenden att barnet kan socialisera föräldrarna till idrott. Man brukar säga att föräldrarna påverkar barnets idrottsintresse, men det kan också vara tvärtom så när barnet börjar idrotta så lär sig föräldrarna mer om idrott och på det sättet involveras de i idrott. Det sker en växelverkan. (Eitzen & Sage 1993, 76-78; Pargman 1998, 266)

När barnet idrottar kan man säga att förhållandet mellan familjen och barnets idrottande karaktäriseras av en växelverkan. Enligt Vanhalakka-Ruoho (1981, 32-33) är det oftast familjen som tar det första initiativet till att barnet börjar idrotta. När familjen satt igång idkandet av idrott leder det till att familjens uppfostrings uppgift sker också i ett förändrat tillstånd. Detta för med sig att familjen hamnar att organisera barnets uppfostringsmiljö på ett nytt sätt när idrotten kommit in. Men det leder också i bästa fall till att barnet och familjen integreras. Det sker en

växelverkan mellan familjen och barnet som kan leda till ett bättre förhållande sinsemellan.

Bland annat berättar Valentin Kononen (1993, 44) att under barndomen, upp till 10-års ålder är familjen en viktig länk till en individs idrottande. Föräldrarna styr vad du gör. Detta leder till att föräldrarna har koll på dina intressen. Mertaniemi och Miettinen (1998, 11); Vanhalakka-Ruoho (1981, 208-209) säger att idrott kan vara en sammanbindande faktor i familjelivet, fast å andra sidan kan en familjemedlems tävlingsidrott försämra familjens inre atmosfär. Familjen är en viktig påverkande faktor i idrottandet, men det hela bör hållas inom rimliga gränser för att alla parter skall vara nöjda.

Heino (2000, 26) säger att föräldrarna kan styra ett barn eller en ungdom medvetet till en viss idrottsgren, för att bibehålla släktets idrottskulturstradition. Men oftast påverkar också kostnaderna för den idrott man håller på med, grenens allmänna värde och boplatsens idrottsmöjligheter vart föräldrarna styr den unga idrottaren.

Det är inte bara föräldrarna som påverkar en ung idrottares idkande av idrott. Eitzen & Sage (1993, 78) betonar att troligtvis kan ett idrottande äldre syskon påverka ett barn att börja idrotta, men någon stor påverkan har den inte. Oftast är det svårt att skilja syskonen från den övriga familjen ur ett socialt perspektiv när det handlar om påverkan.

4.4.4 Kamraterna

För att den socialetiska utvecklingen skall fungera är växelverkan mellan vuxna och barn viktiga. Men man anser också att barn och ungas sinsemellan åstadkomna växelverkan och samarbete är ytterst viktiga. Här har idrott en ypperlig möjlighet att befrämja barns och ungas sociala utveckling. Ledd idrottsverksamhet som självständiga spel och lekar i kamratgrupper gör gott. (Mertaniemi & Miettinen 1998, 14)

En vanlig åsyn bland unga är att de tillbringar mycket tid med kamraterna. Eitzen & Sage (1993, 78); Pargman (1998, 70) menar att när barnet i tidiga tonåren är mera med kamraterna än med föräldrarna så kan kamraterna påverka aktiviteterna. Om kamraterna idrottar så påverkas barnet eller den unga också att börja idrotta. Man kan säga att kamraterna är nästan lika viktiga som föräldrarna för en idrottande ungdom.

Oftast finns det något som ett barn eller en ung söker med sitt idrottande. Ett barn eller en ung idrottar oftast p.g.a. att ha roligt och att vara med kamraterna. Deras största mål är oftast känslan av att tillhöra något bra när de idrottar. (Tutko & Bruns 1984, 136)

Valentin Kononen (1993, 45) säger om sina egna erfarenheter att kamraternas betydelse i en idrottskarriär är som störst i 10-15-års ålder. En kamratkrets med idrottslig anda hjälper en i karriären.

4.4.5 Skolan

Skolgymnastiken fostrar barn och unga att röra på sig och fostrar dem genom gymnastiken. Begreppet gymnastik bör ses ur ett brett perspektiv. Till gymnastiken hör förutom idkande av de traditionella idrottsgrenarna aktivt idkande av idrott och rörelse inom livets olika verksamheter. Hit hör motion under fritiden, motion i naturen och rörelse i trafiken. (Opetushallitus 1994, 107)

Skolgymnastikens mål är bl.a. att mätta barnens och ungas rörelsebehov. Dessutom försöker skolgymnastiken ge positiva upplevelser samt att barnet får uppleva glädje under gymnastiklektionerna. Genom denna strävan utvecklas och förstärks barnens och de ungas självförtroende och självvärderingskänsla. Beroende på om barnet fått uppleva positiva eller negativa erfarenheter från skolgymnastiken, så har det en speglade påverkning på barnets eller den ungas idrottande i framtiden. (Mertaniemi & Miettinen 1998, 13)

Skolan och skolgymnastiken är viktiga med tanke på framtidens förhållande till idrotten för den unga. För många barn är skolgymnastiken den första kontakten med idrottsverksamheten. (Carlson 1987, 38)

Beroende på skolans förhållande till idrott så kan barnet påverkas till att han börjar idrotta eller inte. Pargman (1998, 271) nämner att skolan och personalen i sig själv kan påverka också vilken typ av idrott som går att utövas. En skolas investering i redskap för idrottsverksamhet och skolans personals förhållande till idrott kan påverka barnet att börja utöva en viss idrott.

4.4.6 Tränaren

En tränares roll är att utveckla idrottarens olika färdigheter, fysiska som psykiska, samt utveckla idrottarens inställning till träning och tävling. När en idrottstalang hittas är det viktigt att tränaren är kompetent inom området. Vid 12-13 års ålder borde en kompetent tränare komma med i bilden. Detta p.g.a. att en kompetent tränare kan se den unga som han är och se långsiktigt. Jouste (1997, 386) säger att tränaren måste se idrottarens utveckling som en lång process och se karriärens olika skeden som en möjlighet att variera träningsmetoderna och tyngdpunkterna i träningen. Dessutom vet en kompetent tränare vilka färdigheter som utvecklas bäst och inom vilken ålder dessa utvecklas. Jouste (1997, 386) säger att barn, ungas och vuxnas träning bör vara planerad så att de främjar just det område som utvecklas i det skedet av ens liv. Tränaren har en helhetsbild av vad egentligen träning handlar om. För att tränaren skall nå dessa ovannämnda krav behöver tränaren grenmässig och allmän tränarutbildning. Men för att denna kunskap som tränaren har skall kunna förvaltas bör tränaren veta sin adepts individuella säregenskaper. Utan denna kännedom om sin adept går det inte att göra ett optimalt träningsprogram. (Mero, Nummela och Keskinen 1997, 21, 337)

Stelter (2002, 23) ser tränarens målsättning med träning ur Martens (1997) synvinkel. Träningens målsättning är att "hitta ett vinnande lag",

”hjälpa den unga att ha det roligt” och ”att hjälpa den unga att utveckla sig fysiskt, psykiskt och socialt”. Men för att dessa ovannämnda kriterier skall uppfyllas måste adeptens välbefinnande garanteras. Först efter detta kan man börja arbeta med att nå framgång.

Mero et. al (1997, 343) nämner att tränaren bör fostra den unga till ett gott beteende i alla situationer. I varje träningspass och tävlingssammanhang bör den unga naturligt av sig själv fostras så han kan hälsa, tacka, be om ursäkt och ta andra i beaktande. Det handlar om fair-play i alla situationer. Ju yngre adepten är desto större roll sätts på tränaren. En ung adept ser upp till tränaren och gör som han. Tutko och Bruns (1984, 146) menar att för att barnet skall känna sig värdefullt måste andra människor också behandla honom värdefullt. Därför är det viktigt för barnet att tränaren och även föräldrarna berömmar och uppmuntrar barnet så han vet att han är godkänd och känner sig som en värdefull individ.

Som en tränare måste man ta i beaktande att utövarna ofta är frivilligt med i verksamheten och att de har familj, arbete, skola och studier att passa utöver idrottandet. Detta sätter begränsningar för den tid som en tränare kan arbeta med sin utövare. För att nå resultat måste tränaren ta i hänsyn att vardagen hänger samman med det övriga. Detta betyder att tränarens uppgift är också att hjälpa utövaren att balansera idrotten och det övriga livet. (Hansen 2002, 70-71)

För barn och unga är tränaren ofta en auktoritär representant som lär och fostrar sina unga adepter. Tränaren skall ta sig en uppfostrande roll i sin ledarstil därför att föreningen i sig själv gör inget, det är människorna och tränarna inom den som påverkar vilken roll tränaren får (Kononen 1993, 44). När idrottaren blir äldre förändras tränarens roll, tränaren blir mera som en samarbetskompanjon som ger råd i träningen. Adepten växer och blir mer självständig. Oftast är tränarens roll mera i detta skede kopplat in på det mentala planet. (Mero et. al. 1997, 338)

Det kan vara svårt att dra en gräns om en tränare är en fostrare eller en instruktör eller båda två. Liukkonen (1999, 50) menar att förut hade en tränare mer en instruktörsroll där innehållet i träningen var det viktigaste. Men nuförtiden betonar man också viktigheten av att tränar-adept förhållandet skall stöda barnets personlighets utveckling och vad barnet egentligen behöver för att utvecklas.

För att ett tränar-adept förhållande skall vara lyckat krävs det förtroende, respekt och uppskattning mellan varandra. En vuxen idrottare bör söka sig till den tränare han vill ha och inte tvärtom. En idrottare klarar sig utan tränare, men en tränare inte utan adept. Koski (2000, 226) nämner att tränaren kan med sitt tränarjobb få möjlighet att tillfredställa sitt kompetenta behov och i bästa fall också känna sig framgångsrik. Allt detta bygger på den kemi som ett tränar - adept förhållande kräver. (Mero et. al. 1997, 344)

För att behålla ett långt tränar - adept förhållande krävs det från båda parterna bredsiktighet. Det finns både långa och korta tränarförhållanden mellan tränar - adept som gett bra resultat. Det är inte kvantiteten som är det viktigaste utan kvaliteten i ett tränarförhållande. Men sist och slutligen är det ändå idrottaren själv som bär ansvaret oberoende om han är framgångsrik eller inte. (Mero et. al. 1997, 338)

Problem kan också uppstå i tränar - adept förhållanden om familjen vill för mycket. Burstyn (1999, 242-243) säger att förhållandet tränare – adept - familj för speciellt unga barn kan vara problematiskt, för barnet skall vara tillmötesgående till både föräldrarna och tränaren. Här kan det uppstå problem i sådana fall när familjen trycker på, att barnet skall göra allt som tränaren säger.

4.4.7 Idrottslig aktivitet under barndomen

De första åren i livet är den tid som lägger grunden för inlärandet av de motoriska - och idrottsliga färdigheterna. När barnet leker kommer den

naturliga uttryckningsförmågan fram genom känslor, miner eller rörelse samt då samarbetsförmågan förbättras. Positiva och mångsidiga erfarenheter inom lärandet ger goda förutsättningar för en positiv inställning till idrott i framtiden. Ensidig träning fast med positiva erfarenheter ger ett sämre slutresultat än med mångsidig träning. (Mertaniemi & Miettinen 1998, 10)

Den påfrestning som kroppen får genom rörelse under barndomen kan vara mycket viktig när idrottaren blir äldre och hans idrottskapacitet skall maximeras. Daglig fysisk aktivitet är ett måste för barnets utveckling, tillväxt och hälsa, idrott förstärker ben, ger musklerna stimulans och utvecklar blod och cirkulationsorganen (Mertaniemi & Miettinen 1998, 12). För att bli en bra idrottare måste man från de allra första åren i ens liv vara mycket aktiv rörelsemässigt. Daglig fysisk påfrestning bör vara många timmar. Det är ingen skillnad vad som görs i barndomen, huvudsaken att man rör på sig. (Mäkelä 1997, 412)

Ser man hur de olika fysiska aktiviteterna utvecklas i barndomen så finns det vissa åldrar där kroppen bättre tar emot aktiviteterna och när man borde lägga större vikt på dem. Miettinen (1999, 14-17) förklarar hur barnet utvecklas under barndomen. I lekåldern eller rättare sagt 3-6 år börjar barnet justera sina rörelser enligt sina inre tankebilder och verksamhetsmodeller. Barnet tränar de rörelser som han lärt sig och på det sättet bildas ett rörelseförråd. När skolåldern närmar sig och därefter (6-9 år) har barnet förutsättningar för grenmässig träning. Barnet har sin första mottaglighetsperiod inom idrott. I denna ålder utvecklas grundfärdigheterna till allmänna rörelsemodeller. När barnet är i 10-12 års ålder kan man säga att barnet lever en gyllene guldålder för att lära sig grenfärdigheter. Man pratar också om den andra mottaglighetsperioden. Rörelseorganen är utvecklade och rörelserna blir smidigare när finmotoriken utvecklats.

De viktigaste fysiska färdigheterna som bör tränas i barndomen är smidighet, snabbhet, balans, rörlighet och allmänna

skicklighetskunskaper. I åldern 2-6 år bör man koncentrera sig på smidighet. I åldern 6-9 år bör man lägga vikt på snabbhet, balans och rörlighet. När barnet kommer upp i 10-12 års ålder bör man speciellt ta i beaktande rörlighet, snabbhet och allmänna skicklighetskunskaper. (Miettinen 1999, 14-17)

5. TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR

5.1 Svensken Rolf Carlsons undersökningar

Det har gjorts få undersökning gällande mitt undersökningsproblem. Man har undersökt vad som gör att en idrottare når framgång och vilka fysiska förutsättningar en idrottare behöver för att klara sig. De sociala orsakerna till idrottsframgång och varför det just från en viss plats kommer fler framgångsrika idrottare än från andra har undersökts främst ur en idrottsfysiologisk synvinkel.

Svenskarna Rolf Carlson och Lars- Magnus Engström har ändå undersökt varför det på 1980-t har kommit så många bra tennisspelare just från Sverige. Undersökningen heter: "80-talets svenska tennisunder- En analys av spelarnas bakgrund och utveckling" (Carlson & Engström 1986).

Undersökningen gjordes så att en undersökningsgrupp och kontrollgrupp valdes ut. Undersökningsgruppen bestod av de fem högstrankade herr- och damspelarna i Sverige enligt ATP-rankingen 1985. Kontrollgruppen bestod av fem herr- och damspelare som varit lika högt rankade som undersökningsgruppen under tidiga tonår men inte hade någon ATP-ranking just året 1985. Man jämförde dessa två grupper genom personintervjuer av deltagarna i de två grupperna samt föräldrar och tränare till samtliga i elitgruppen. Totalt blev det 41 personintervjuer som genomfördes året 1985. (Carlson & Engström 1986, 7-8)

Resultaten visade att Sverige har en mycket hög levnadsstandard och det möjliggör en livlig fritidsverksamhet. Tävlingsidrott i Sverige bland barn och unga är mycket omfattande och organiserad i ett föreningssystem. Tävlingsidrott är också en del av kulturen i Sverige och får ett stort samhällsstöd. Tennis har en 100 års förankring i den svenska idrottskulturen och på det sättet ett starkt fäste i idrottskulturen. (Carlson & Engström 1986, 55)

Sverige har genom de ovannämnda orsakerna ett bra utgångsläge för att fostra fram bra idrottare. Men varför blev inte de i kontrollgruppen lika bra som undersökningsgruppen? Följande resultat kom fram i Carlsons och Engströms undersökning om en framgångsrik tennisspelare:

- Positivt stöd av och goda relationer till föräldrarna
- Uppvuxen på mindre ort och bra möjligheter till spel när man vill
- Goda relationer till och ständig kontakt med en och samma tränare
- Bra tennisspelare i tidiga tonår men inte bättre än andra i samma ålder
- Mångsidig träning allt upp till 14 års ålder
- Specialisering först efter avslutad grundskola
- Uttalat tävlingsintresse
- Hade en god psykisk balans

Som förklaring utöver dessa ovannämnda orsaker som beskriver en framgångsrik tennisspelare säger Carlson och Engström att framgång kräver ett mycket starkt självförtroende och en gemenskap och trygghet i sin tillvaro med andra personer. (Carlson & Engström 1986, 59-61)

Rolf Carlson har också gjort en färskare undersökning angående idrottsframgång och hur man kan förklara att vissa når framgång och vissa inte. Undersökningen heter "The path to the national level in sports in Sweden" (Carlson 1993).

Många svenskar är framgångsrika i tidiga tonåren och vissa av dem når framgång även när de blir äldre. Hur är detta möjligt? Carlson ville få svar på vad som påverkade unga att bli medlem i en idrottsförening och vad som höll dem kvar i föreningen de första åren? Carlson ville också få svar på varför de fortsatte medlemskapet efter de första åren och vad som förklarade skillnaderna i framgång hos dessa idrottare? Dessutom ville Carlson få svar på vilka personliga erfarenheter och kvaliteter som karakteriserade dessa deltagare?

Carlson gjorde en retrospektiv undersökning och jämförde svenska landslagsidrottare som bestod av 7 olika idrotter och 162 personer. Carlson jämförde dessa med en kontrollgrupp som bestod av 196 personer som hade varit lika bra som landslagsidrottarna i 12-16 års ålder men var inte mera med i landslaget. Datainsamlingen gjordes med frågeformulär och tilläggsintervjuer. Båda könen var representerade. Bortfallet av svaren var 9 % och bestod endast av kontrollgruppen. Slutliga undersökningsgruppen var 162 landslagsidrottare som jämfördes med 164 i kontrollgruppen.

Utgångspunkten hade Carlson i att om barn påverkas av sin närliggande omgivning påverkar om han blir medlem i en idrottsförening eller inte. Beroende på hur individen upplever sin omgivning bestämmer detta hur länge barnet är i en idrottsförening. Därför kan man säga att för att bli en bra idrottare kan beskrivas som en process av socialisation. Socialisationen beskriver han ur Urie Bronfenbrenners ekologiska perspektiv. Socialisationen sker inom idrotten genom individens egna erfarenheter, vänner, idrottskulturen, ledarna och tränarna. Dessa element är viktiga i en idrottares väg till framgång.

Resultat från denna undersökning visar att:

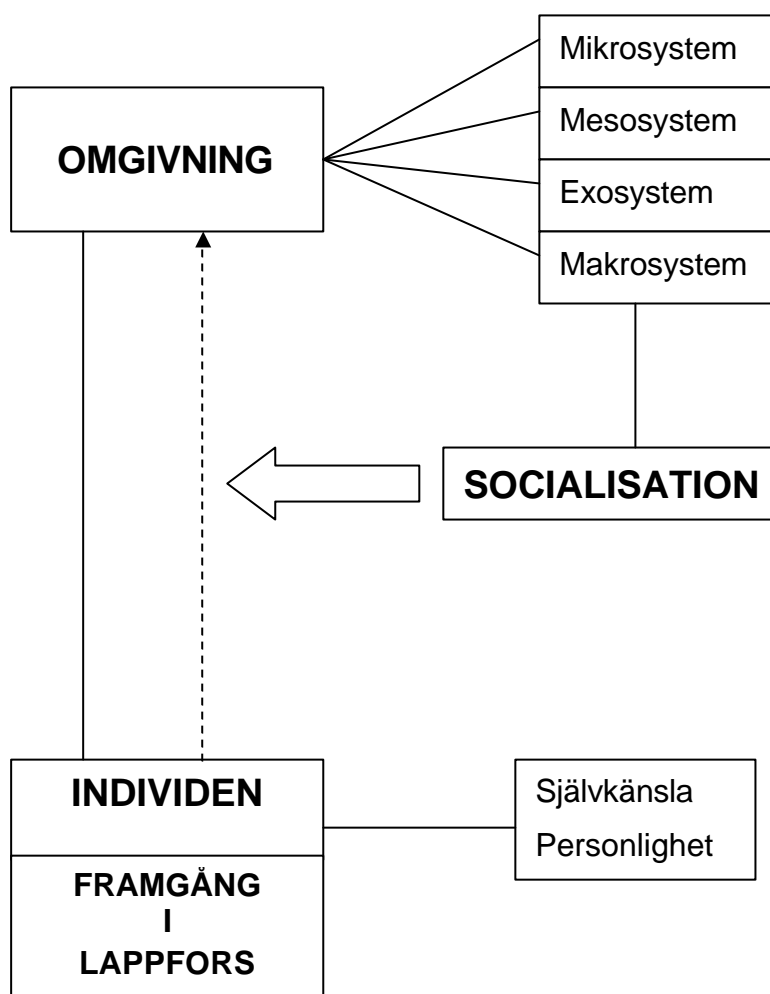
- Största delen av undersökningsspersonerna var födda under första kvartalet
- Man skall ha rätt föräldrar, rätta vänner och rätt förening för att nå framgång
- Träna mångsidigt i unga år så har man bättre möjlighet att nå framgång

Det hela handlar om att de framgångsrika idrottarna hittade de faktorer som utvecklar de motoriska, mentala och sociala färdigheterna under rätt tidpunkt så att de utvecklas optimalt enligt individens eget bästa. (Carlson 1993, 170-177)

6 UNDERSÖKNINGSPROBLEM OCH SYFTE

Jag valde att göra min undersökning kring byn Lappfors av den orsak att det alltid fascinerat mig att en så liten by kunnat producera så många toppidrottare under en väldigt kort tid. Eftersom jag själv är född och uppväxt där ville jag ta reda på om byn och omgivningen kan ha haft en inverkan på framgångarna.

På basen av de problem jag vill ha svar på har jag gjort en teoretisk referensram (figur 3) som grundar sig på de orsaker som kan ligga bakom de framgångsrika individerna från Lappfors. Allt utgår från att det har kommit framgångar i byn Lappfors. Framgången framkommer genom att individerna har klarat sig bra och att de framgångsrika individerna är hemma från Lappfors. Individernas självkänsla och personlighet har haft betydelse hur de uppfattat sin omgivning. Omgivningens olika system är de saker som påverkat möjligheterna att idka idrott. Individernas självkänsla och personlighet har formats av den socialisation som de varit med om. Socialisationen beskriver sambandet mellan individen och omgivningen och hur individen socialiseras till sin omgivning direkt eller indirekt. Individernas framgångar och att framgångarna kom i byn Lappfors har också på sitt eget sätt omformat omgivningen som också påverkat socialisationen.

Figur 3. Påverkningsprocessen i Lappfors.

För att få svar på frågan "Varför det har kommit flera bra idrottare från Lappfors och vilka sociala faktorer har påverkat dessa framgångar" har jag sammanfattat följande undersökningsproblem som grundar sig på referensramen och mitt teoretiska funderande (figur 3).

1. Hur har omgivningen påverkat lappforsborna och Lappfors som by?
2. Hur har individen uppfattat sin omgivning?
3. Hur har omgivningens olika variabler (institutioner) som skolan, familjen, föreningen etc. påverkat individens möjligheter att nå framgång?
4. Hur har framgången i Lappfors påverkat omgivningen?

5. Hur har omgivningen påverkat individens socialisation till idrotten och framgången?
6. Hur hittade individerna sin självkänsla?

7. PRESENTATION AV UNDERSÖKNINGEN

7.1 Undersökningsmetodiska överväganden

Det naturligaste sättet att få svar på mina frågor angående undersökningen var att använda mig av den kvalitativa undersökningsmetoden. Med kvalitativa undersökningsmetoder tror jag mig ha kommit närmare det undersökningsobjekt som jag studerar.

Den kvalitativa metoden innebär att man försöker överskrida det subjekt-objektförhållande som utmärker naturvetenskapen. Holme & Solvang (1991) menar att undersökarens enda möjlighet att se de undersökta situation är att se världen ur deras perspektiv. Detta grundar sig på att som samhällsundersökare finns det saker som man inte kan förstå om man inte sätter sig in i situationen och ser den undersökta situation. Undersökaren ser det undersökta fenomenet inifrån och får en djupare och mer fullständig uppfattning av den företeelse som man studerar. (Holme & Solvang 1991, 100)

Jag använde mig av intervjumetoden för att få fram den information som var väsentlig för mina undersökningsproblem. Hirsjärvi & Hurme (2000, 11) skriver att intervju är en av informationsanskaffningens grundform. I beteende och samhällsvetenskap är undersökningsintervju en av de mest använda. När vi vill höra människors åsikter, söka information, begrepp och syften eller förstå hur människor fungerar eller hur de uppfattar saker är en intervju med dem naturligt. Intervjumetoden är ett sätt där undersökningens olika parter känner sig nöjda. Det är nära det vardagliga, människor vet i stora drag vad det handlar om när de blir tillfrågade om att bli intervjuade. Intervjuaren känner i stort sett på samma sätt. Intervju kan sägas vara en diskussion som har en mening. Situationen är att en person pratar och den andra lyssnar.

Den som intervjuar har som uppgift att försöka få fram den intervjuades tankar, åsikter erfarenheter och känslor. Undersökarens uppfattning om verklighetens karaktär beskriver hur han närmar sig denna uppgift. Han kan närma sig uppgiften direkt eller mer indirekt. Kort sagt kan man säga att intervju handlar om en växelverkan mellan intervjuaren och den intervjuade. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 34)

Kvale (1997, 84-85) menar att en intervjuundersökning består av sju stadier. Denna process går alla igenom på ett eller annat sätt i en intervjuundersökning. Denna process utgår från de ursprungliga idéerna och avslutas vid slutrapporten. De sju steg som man bör gå igenom under denna process är: 1) Tematisering, 2) Planering, 3) Intervju, 4) Utskrift, 5) Analys, 6) Verifiering och 7) Rapportering.

Kvale menar att det finns alltid ett samspel mellan de olika stadierna och dessa ger en överblick över en hel intervjuundersökning. Det gäller att spåra förbindelserna mellan de praktiska metodfrågorna och de filosofiska föreställningarna om kunskap och sanning. Hirsjärvi & Hurme (2000, 14) har en grundläggande syn att intervju som undersökningens materialanskaffningsmetod är flexibel och passar för många olika synsätt.

En undersökare funderar ofta när han bestämt sig för en intervju hur många han skall intervjua, kort sagt kan man säga att intervjua så många så du får fram det du vill veta (Kvale 1997, 97). Intervjumängden beror alltid på undersökningens syfte. I en kvalitativ undersökning pratar man om ett grundligt övervägt sampel, för i stället för statistiska generaliseringar försöker man förstå någon händelse ur ett djupare perspektiv, få information om något lokalt fenomen eller söka nya teoretiska synvinklar åt händelser och fenomen. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 59)

7.2 Presentation av intervjustrukturen

Jag har använt mig av den intervjustruktur som grundar sig på teman i intervjun (bilaga 1a, 1b och 1c). Med dessa teman fick jag en naturligare intervjusituation och de undersökta hade möjlighet att svara direkt från hjärtat enligt deras uppfattningar om frågorna. De fick svara friare och det kom kanske upp sådana saker som jag inte hade beaktat skulle höra till det nämnda temaområdet.

En intervju bör planeras liksom hela undersökningen. Med intervjun försöker man samla in sådana data ifrån vilken man pålitligt kan göra slutsatser om det undersökta fenomenet. I en temaintervju är det viktigast att planera de teman som intervjun baserar sig på d.v.s. de väsentligaste teman som ger svar på det undersökta fenomenet. En liten flexibilitet krävs för att det inte blir för många teman. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 66)

När man bekantar sig med teorin och undersökningskunskapen öppnas det undersökta fenomenets grundbegrepp. När man gör intervjustommen gör man inte specifika frågor utan temaområdes förteckningar. Temaområden representerar då de teoretiska huvudbegreppens specifika underbegrepp eller klasser. De är mer specifika än problemen, förenklade slagordaktiga förteckningar. De är inom det område som intervjufrågorna egentligen inriktar sig in på. De är en minneslista för intervjuaren eller för den intervjuade sedan att ställa vidare frågor. Undersökarens valda temaområden borde vara så breda att det undersökta fenomenets mångfaldighet kommer fram på ett så bra sätt som möjligt. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 66-67)

7.3 Undersökningsgruppen

Oftast är intervjusamplet en på förhand bestämd viss grupp som representerar något. Beroende på undersökningens ändamål bestäms de intervjuade. För att i praktiken genomföra intervjun så måste du ta kontakt

med de intervjuade och fråga deras tillåtelse. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 83-84)

Jag valde att intervjua de personer som jag trodde kunde ge svar på de undersökningsproblem som jag ville ha svar på. Idrottare, ledare och förenings ansvariga var de personer som jag valde att intervjua. Jag intervjuade tre idrottande Lappforsbor som tagit medalj i Finska mästerskap som är hemma från byn Lappfors. En av dem är ännu aktiv (24 år) medan de två andra (37 och 40 år) har avslutat sina karriärer redan. Dessutom intervjuade jag en sektionsordförande som var ordförande (1987-1994) i skidsektionen under den tid när skidåkarna hade framgång. Skidsektionens ordförande ansåg jag att hade en bild av vad föreningen hade för roll under skidarnas framgångsperiod. Förutom detta intervjuade jag en ledare som är hemma från Lappfors och som hade en bild av individerna. Denna ledare har levt mycket nära dessa framgångsrika skidare allt från deras barndom och därför sett framgångarna ur flera synvinklar. Denna ledare gav mig en bild av hur han uppfattade framgångarna och hur byn och omgivningen reagerade på framgångarna.

Genom dessa intervjuer tror jag mig få fram sådana svar som kan underlätta uppfattningarna om varför Lappfors frambringat många toppidrottare och vilka sociala orsaker har påverkat deras framgång.

7.4 Genomförande av datainsamlingen

Datainsamlingen skedde i januari 2003. Insamlingen skedde genom intervjuer av de berörda personerna. Jag kontaktade de berörda först per e-mail i december 2002 och berättade mitt syfte med denna undersökning och att deras insats skulle vara viktig för min undersökning. Jag berättade också att deras svar skulle behandlas konfidentiellt och allt som de sagt och som jag sedan publicerar har de möjlighet att på förhand granska och ta del av. Jag bad dem också att höra av sig ifall de inte är intresserade av att bli intervjuade. Jag nämnde också att jag skulle höra av mig för

närmare detaljer per telefon och på samma gång försöka hitta en tid som passar dem. Ingen hörde av sig så det betydde att alla var villiga att ställa upp för en intervju. Jag ringde upp dem efterhand och kom överens om en passande tid. Intervjuerna skedde 1.1, 18.1, 19.1, 30.1 och 31.1 2003.

Intervjuerna genomfördes vid respektive intervjuades hem eller tidigare hem. Fyra intervjuer skedde i Lappfors och en i Ytteresse. Detta för att de skulle ha en lugn och trygg tillvaro. Till min hjälp hade jag en videobandspelare för att få allt uppsamlat. Intervjupersonerna var medvetna om att de skulle filmas så det var ingen överraskning för dem. Jag försökte få de intervjuade att inte tänka på att de filmas och nämnde att filmningen bara fungerade som hjälp för mitt eget minne. De intervjuade blev också informerade att bara jag skulle se och lyssna på videobandet efteråt. Filmningen vållade inga problem för de flesta av de intervjuade var vana vid att bli filmade.

Genomförandet av själva intervjuerna gick bra fast det ibland blev så att de intervjuade pratade vid sidan om ämnet och frågorna. Eftersom ämnet var något som de intervjuade hade mest information om så lät jag det många gånger fara lite på sidan om ämnet för jag ansåg att det är ju deras uppfattning om ämnet som är det viktigaste. Jag följde inte riktigt det som rekommenderas, men försökte ändå behålla en naturlig kommunikation och ge chansen åt de intervjuade att berätta deras uppfattning. Hirsjärvi & Hurme (2000, 96-97) menar att intervjuarens roll under intervjun är uppgiftscentrerad, det väsentliga fram inget extra. Intervjuaren skall ge en förtroendeingivande bild av sig själv. Intervjuaren visar en deltagande och en undersökares person av sig själv. Intervjuaren är med, men ändå uppvisar han en neutral förhållning till den intervjuades svar och tolkningar. Intervjuaren kan sägas ha en mer diplomatisk roll än teknisk roll under själva intervjun. Vid en temaintervju är meningen att den intervjuade också är en människa och inte ett måttredskap, kommunikationen skall ske naturligt.

De intervjuade hade inte problem att svara på mina temafrågor, utan det kändes nästan så de skulle ha kunnat prata hur mycket som helst om de olika temana. Ibland fick jag nästan påminna att nu har jag fått det jag vill ha ur denna fråga så nu kan vi gå vidare, annars skulle intervjuerna inte ha tagit slut någon gång. Intervjuerna räckte mellan 50-60 min som jag anser är rätt så länge med tanke på de få teman som jag hade.

7.5 Intervjuanalys

Intervjuanalysens metoder grundar sig på att intervjumaterialet organiseras till text. Meningen är att texten koncentrerar innebörden i former som kan presenteras på ett relativt litet utrymme och utveckla den underförstådda meningen i det som sägs. Analystekniken är ett verktyg som grundar sig på de tematiska frågor som forskaren i början av undersökningen gjort. (Kvale 1997, 170)

Analysen påbörjades redan när den intervjuade beskrev sin livsvärld och försökte uppfatta mina frågor så gott som det gick. Det var upp till den intervjuades uppfattning av frågorna som han svarade. Vartefter intervjun framskred fick de intervjuade bättre koll på vad egentligen jag vill få svar på och hela situationen styrdes därefter. Under själva intervjun tolkade jag redan lite de svar som jag fick och frågade om de intervjuade menade på det här sättet. Om de intervjuade hade något att invända till mina direkta tolkningar under själva intervjusituationen så fick de möjlighet att rätta till i det skedet.

Efter själva intervjusituationerna littererade (skrev ut) jag de videofilmade intervjuerna så jag skulle få de hela intervjuerna på text så det var lättare att strukturera, klarlägga och analysera meningen i materialet. Jag använde mig av meningskoncentrering och meningstolkning i min analys. Kvale (1997, 175-178) skriver att meningskoncentrering betyder att meningarna formuleras mer koncist och pressas samman i kortare uttalanden. Det väsentligaste i innebörden omformas i några få ord. Koncentrering betyder att större intervjutexter blir kortare och koncisare.

Den andra metoden som jag använde i min analys var meningstolkning. Kvale (1997, 182-184) beskriver meningstolkning enligt följande: Meningstolkning är en strukturering av innehållet i texten som går djupare in på innebörden. Spekulative och djupare tolkningar av texten som utöver det direkt sagda utvecklar strukturer och relationer som inte framkommer direkt i texten, till skillnad från kategoriseringen som avkontextualiserar intervjuuttalanden, så rekontextualiserar tolkningen uttalanden inom bredare referensramar.

Dessa två analysmetoder strider lite i sin innebörd men jag tror att genom att jag använde mig av båda två kunde jag beroende på svaren och frågorna göra en bättre analys. Analysmetoderna kompletterade varandra på ett bra sätt. Fast det blev mycket meningskoncentrering så blev det långa citat, men detta för att få en helhetsbild av deras uttalanden.

Mina tolkningar utgick från att jag hade en teoretisk ram för tolkningen av uttalandets mening. Kvale (1997, 194-195) menar att med denna metod överskrider intervjupersonens självförståelse och även det sunda förnuftet förståelse genom en teoretisk bakgrund. Forskarsamhället är den som "granskar" valideringskontexten. När ett uttalande tolkas inom en teoretisk ram blir validiteten beroende av om den teori som man använt lämpar sig för det undersökta området och om den specifika tolkningen följer logiskt teorin. Forskarsamhället bestämmer tolkningarnas validitet genom den teori som man använt.

Men jag använde också sunda förnuftet i mina tolkningar. Jag är själv hemma från Lappfors och har upplevt framgångarna rätt så nära mig. Jag anser själv att jag hade en sådan bakgrund gällande detta ämne så det kunde användas i mina tolkningar för att få fram en bredare analys. Det är ju ändå upp till den som analyserar hur analysen sker. Den som analyserar intervjuerna är nyckelpersonen i hur analysen sker.

8. RESULTAT OCH DISKUSSION

Jag redovisar här resultaten av mina temaintervjuer. Tre idrottares och två bakgrundsfigurers syn på idrottsfenomenet Lappfors presenteras i obunden ordning. I samband med redovisningen kommer en yttlig diskussion grundad på undersökningens teori att utföras. Dessutom grundar sig presentationen på min egen syn på det nämnda fenomenet.

8.1 Idrottarnas uppfattning om den sociala omgivningen

Omgivningen och det samhälle vi lever i påverkar vårt beteende och vårt idrottande. Det sociala systemet är en del av hur vårt beteende blir. I följande berättar idrottarna själv hur de uppfattat sin socialisation och påverkningar av den omgivande omgivningen de blivit utsatta för.

8.1.1 Omgivningens sociala struktur

L: Det här... Jag vet inte. Det fanns inte mycket annat att göra. Det var ishockey att spela på ån. Och så blev det jämnt skidat till skola. Och på rasterna rände vi och hoppa. Vi var ju igång dygnet runt på skidorna.

När Leif var barn så fanns det inte så mycket val möjligheter. Man måste hitta på något och i detta fall blev det idrott av all slag. För att få ett meningsfullt liv så började han syssla med idrott. Lappfors är en liten by med begränsade möjligheter och speciellt i barndomen så är det mycket upp till var och en hur man sysselsätter sig.

L: Så skulle inte Sixten eller någon annan skidat i huset så inte skulle vi ha skidat heller och börjat. Man måste få den där modellen någon stans ifrån att börja.

Det finns ingen anledning att tvivla på att Leif inte trivts med skidning. Men för att kunna trivas med det man gör så måste man få den första kontakten med det. I detta fall så fanns modellerna på nära håll och det gjorde att Leif också gavs möjlighet att pröva på skidning. Leif hade växt

upp med att skidning var naturligt, eftersom han hade sett det allt från barnsben.

J: Jag skulle säga att när det är ett sådant här litet ställe var alla känner alla så... man kommer och far.

Lappfors är en liten by och det betyder att alla känner varandra. Johan såg det som en orsak till att han i barndomen höll på med allt möjligt. Det var inte någon skillnad vart i byn man for så var det bara att samla ihop ett gäng och leka. Man var välkommen och kände att man var en del av det system som rådde på den tiden.

J: Skulle jag ha hamnat med på något fotbolls läger eller ishockey läger, vad tusan än det skulle ha varit så skulle jag ha börjat med den idrotten. Det är nog mera den där situationen, det fanns de som var intresserad av skidning och så blev det bara på det viset...

Johan säger att det i princip är en slump att han började med skidning. Det fanns skidintresserade personer i hans omgivning och en by som lämpade sig för skidning. Han påverkades av dessa och helt naturligt blev det då skidning. Skulle någon i hans omgivning påverkat honom mot något annat skulle det ha blivit det. Men troligtvis fanns det ändå något i själva skidningen förutom personerna runt omkring som påverkade honom. För skulle han inte ha tyckt om det hade han ju inte behövt fortsätta för en så stark personlighet och vilja har Johan, det vet jag.

L: Det är en liten by måste man säga, men det ger också en stor frihet. Man får hålla på med det som man håller på med. Men att vara uthållighetsidrottare i Lappfors är bra för träningsmöjligheterna är goda måste man säga. Uthållighetsidrottare måste komma från små ställen där det inte finns mycket andra alternativ att göra när du är ung.

Leif uppfattade att byn ger frihet åt det man skall göra. På samma gång ger det också en viss trygghet. Tryggheten är en av de viktigaste orsakerna till att man skall trivas på ett ställe. Byn gav möjlighet att i lugn och ro göra det som man tycker om. Inga utomstående påfrestningar

störde och man fick koncentrera sig på det väsentligaste för att nå framgång.

J: Under karriären på den tiden när jag blev lite bättre och kom i landslaget så var det roligt att få komma hem och att få vara sig själv och komma ner på jorden igen. Speciellt när man hade klarat sig bra. Så man inte snurra på alla ställen när man t.ex. vann ett FM guld i stafett eller någonting.

Samma sak gäller här för Johan som för Leif att det alltid var en trygg omgivning att komma hem till. Man fick koppla bort det tunga tävlings- och träningslivet och vara en bland andra utan någon press från någon. I Lappfors och speciellt hemma hos sina föräldrar fick Johan vara sig själv och på det sättet ladda batterierna för följande drabbning.

K: En orsak till att det kommit så bra idrottare från Lappfors är dess läge. Lappfors ligger ganska långt från civilisationen om man säger så. Man har inte så många val möjligheter. Man blir på sätt och vis tvingad att utöva någon form av idrott, främst då friidrott eller skidning.

När det inte finns för många lockelser finns det möjlighet att börja idrotta också. Bor man på ett ställe där det inte finns möjlighet att idka lagidrott så börjar man med individuella idrotter. Man måste ha något att göra och idrott är ett sätt att få fritiden att gå. Har man dessutom någon som trycker på så blir det automatiskt att man börjar med det. Leder det sedan till framgång så blir det ännu roligare.

K: Ur idrottslig synvinkel har kanske Lappfors inte så mycket att erbjuda. Tänker då främst på friidrottare. Skidare har däremot goda träningsmöjligheter. För en friidrottare från Lappfors är vintern ingen höjdpunkt. Träningarna utomhus blir begränsade. Därför måste man åka ända till Jakobstad för att träna 2-3ggr i veckan. Avståndet är dryga 30 km en väg. Under vår- och sommar tid är det betydligt bättre. Nästan alla träningar kan göras på hemma plan.

Träningsförhållandena för en friidrottare i Lappfors är nog dåliga. Det är ju vad man jämför med förstås. Som Kristoffer säger så är träningsmöjligheterna för en skidare mycket bättre. Säkert har detta påverkat Kristoffer att han i barndomen och ungdomsåren tränade mångsidigt för han höll ju på med skidning också allt tills han var 16 år. Nu

då han är äldre måste han på vintrarna köra över 60 km för att ha möjlighet att göra kvalitativa träningar. Somrarna är bättre och i och med att det i Bennäs färdigställdes en ny idrottsplan hösten 1998. Det gjorde att möjligheten till kvalitativa träningar på somrarna förbättrades. Fast han säger ju att på somrarna har det inte varit problem, men planen i Bennäs har nog varit en lyckospark.

L: Träningsmöjligheterna på sommaren har varit perfekta. Att det här, ganska bra långa asfalterade vägar att rullskida på, mossar finns det, olika backar att variera träningen. Men det kan ha varit bra att det har varit dåliga vinterförhållanden för vi har ändå varit mycket på läger. Just det betydde att när vi varit hemma så gick det inte att träna mycket. Och när det var dåliga förhållande så var det mera krävande att träna och risken att träna sig trött var mindre.

Träningsförhållanden på somrarna har varit perfekta enligt Leif, men vinter träningsförhållanden får inte beröm och speciellt under den perioden då stafettlaget var på topp. Men Leif lyckas hitta något positivt i det också så det kompenserar säkert det som i praktiken var dåligt. Att hitta något positivt i det negativa är en förutsättning för att gå vidare och inte fastna i det verkliga.

J: Som jag sa var träningsförhållanden bra speciellt i junioråren. Terrängen var inte den bästa men det var inte det viktigaste i de åren utan det var att man hade någonstans att fara till. Men på det viset att de som slapp med i förbundsgruppen och ÖID gruppen så slapp med på läger och då slapp vi ju i terräng igen och det var ju viktigt. Vi var mer motiverad att fara till Vuokatti jämfört t.ex. med de som for från Jyväskylä till Vuokatti. Vi var mycket aggressiva och villiga att träna och tyckte det var roligt att vara på läger. Det fanns nog de som funderade än på VM i Lahtis. Det var en tidning som gjorde en intervju med mig och frågade att hur det är möjligt? "Tasamaa hiihtäjä miten se on mahdollista?" Det är just det där att det är viktigt att vara både på hård terräng och lite sämre terräng, för man gör ju inte bara de effektiva träningarna man gör ju de återhämtande träningarna också. Och där kommer styrkan fram för alla vi som är härifrån har varit mycket snabba och prestationsförmågan har varit bra. Det kommer säkert genom den terrängtypen som vi har i byn. Korta backar, kört för fullt upp och ränd ner... Det är nog bara positivt skulle jag säga.

Träningsförhållandena i Lappfors och speciellt terrängtypen har enligt Johan varit bra. Det finns varierande terräng och speciellt under de år som

de blev mera professionella och var mycket på läger så passade terrängen dem som hand i handsken. Tunga träningsläger följdes upp med träning i lättare terräng som gav den återhämtning som behövdes mellan olika träningsperioder. Det var roligt och motiverande att åka på läger där det fanns hård terräng men det var lika roligt och motiverande att komma hem för då visste man att nu får man igen träna i lättare terräng.

J: En sak som var mycket viktig. Skidspåret i Lappfors i början på 80-talet fram till slutet av 80-talet var otroligt super som Tor skötte om. De kom ju nästan från alla byar till Lappfors för att skida för allting var i skick jämnt. Tyvärr, så hängde det inte med, som kommit fram många gånger med spårmaskiner och sådant som borde ha kommit lite tidigare. Det är ju katastrof om man tänker hur mycket vi skidare gav åt kommunen. Kommunen skulle ha kunnat ge lite mer med tanke på framtiden för dom där som eventuellt kommer att börja med... och för skidning är en sådan idrott som främst då främjar motion och friskvård och allt dom där sakerna. Där stod nog kommunen dåligt till. Tydligt var det andra som var emot det. Det är ju klart att det är mycket pengar. Och det märker man för tillfället... inte finns det många som klarar sig riktigt bra för tillfället. Men inte är det som är viktigaste, men viktigaste då är att de som är med och idrottar. Och det blir ju automatiskt om det blir en negativ diskussion som det varit i många år att spårmaskinen kom hit till Lappfors. Men då blev andra påverkad av det och for inte och skida och motionera. Om man jämför med den tiden när allt var positivt, princip alla i byn var och skida. Men just under hela 80-t så jämnt när man kom till skidstugan så före skidstugan kom till var spåren i perfekt skick. Det var diagonal spår, det var fristils spår... Rätt personer på rätt plats, lite tur också på det sättet då.

Allt är inte en dans på rosor. Till en början var skidspåret i Lappfors mycket bra. Man var nästan före sin tid och Lappfors blev känd som en skidby under denna tid. Men kommunen hängde inte med utvecklingen och det kan man nästan säga speglades allt till början av 2000-t. För då fick man en pistmaskin till kommunen så nu är situationen en helt annan. Denna tio års period speglas ännu i dag i skidintresset i Lappfors. Lappforsborna är inte alls lika flitiga motionärer och speciellt inom skidning som på 80-t. Detta gäller även de skidare som kommer nuförtiden utifrån byn för att träna i Lappfors. Dessa har minskat. Själva skidcentret utvecklades nog, men det som kanske var det viktigaste att spåren är i skick tog man inte i beaktande på det sätt som kanske hade krävts. Men

för de framgångsrika idrottarna var spåret i skick i Lappfors under den period då de behövde det mest.

L: Kommunen har skött sig dåligt, just när vi började klara oss. Då skulle vi ha måsta fått bättre vinterträningförhållanden. Knappt så de fick skaffad just och just en snöskoter. Men inte någon utrustning att göra spår med. Det var ju endast hemsvetsade vältar och saker som blev dragna fram och tillbaka i spåren. Och om man jämför då med finska kommuner som hade perfekta spår på många ställen. Så på det sättet har kommunen nog inte satsat riktigt, men nu på de senaste åren har de kommit igen. Nu har de satsat bra på idrotten. Men just på 90-talet satte man inget på idrotten egentligen. Vi vann ju Landskapsstafetten 11ggr och 8ggr i rad. Kaffe och en banantårta vad det ända vi fick. Skulle det ha varit någon finsk kommun så... de fick ju penningars stipendium till och med och allt möjligt. Men några gånger fick ju vi några läger, men det passade ju aldrig in, så de blev oanvända.

Fast kommunen ur andras ögon kanske skött sig bra i vissa avseenden så har Leif den åsikten att de inte ekonomiskt gjort så mycket som de kunnat. Kommunen stödde nog med snöläger på hösten, men oftast så passade det inte in åt våra toppåkare. Därför kunde kommunen ha sett lite bredare på sitt stöd och ge någon kompensation åt våra toppåkare. Ifall detta hade skett skulle inställningen gentemot kommunen på det ekonomiska planet säkert ha varit bättre. Leif fick en känsla av att det som man åstadkom inte uppskattades som det borde.

J: En sak som var mycket positiv med byn som du säkert själv minns var ungdomsföreningsfotboll. Det har jag inte tagit fram men det var roligt. Speciellt när man satsa på skidning och slapp och spela två gånger i veckan. Och så vann vi väl två gånger eller var det en gång? Det var ju någonting som höll igång de som annars inte var så aktiva i ungdomsföreningen.

Ibland var det bra att få koppla bort skidningen och idka någon annan idrott. Ungdomsföreningen i Lappfors gav denna möjlighet när de deltog i den årligt återkommande fotbollsturneringen för ungdomsföreningar. Jag minns själv att både Johan och Leif var verkliga tillgångar för laget när de sprang och sprang nästan som en "duracell kanin" och blev aldrig trötta. Alla gånger fanns förstås inte bollen så nära dem men ändå. Båda två hade nog haft förutsättningar att klara sig rätt så långt i fotboll. Det som är

intressant med Johans utlåtande är att det också fanns en klang av att han ville göra något för ungdomsföreningen och byn. Att vara med i fotbollen gjorde att han kände att han var en del av ungdomsföreningen och gemenskapen i byn. Samhörigheten till byn ökade också på detta sätt inom ett litet annat område.

J: Det är en sak som är intressant som kanske du själv funderat på? I Lappfors har jag fått en bild av att man är bra eller så är man fruktansvärt dålig. Det är ganska... om man jämför t.ex. med Purmo som jag känner ganska bra. Där har man lite mer att alla var lite närmare varandra. Jag har fått en sådan bild att det är lite fel, men varifrån kommer det? Om det är ett naturligt fenomen i Lappfors eller...?

Fast Johan haft mest positiva upplevelser mot sig själv av lappforsborna så har han märkt en viss differentiering bland människorna. Lappforsborna har inte den där äkta sammanhållningen kan man säga. Jag tror att detta kan bero på att Lappfors är en så liten by att invånarna vet precis varje människas rörelse och funderingar och därför märker man dom lättare också. På ett större ställe har man inte möjlighet och den vetskap av vad som försiggår och olikheterna märks inte så lätt då.

8.1.2 Idrottarnas formning av omgivningen

L: Så nog har jag trampat många spår här och gjort slalombackar och skyfflat upp snö för att få bättre fart. Att därifrån började det. Det fanns ingen tanke på tävling när vi började utan det var bara det där att... Något mer än stavhopp höll jag inte på med. Jag hade egna madrasser här hemma och ribba och stavar som var gjorda av asp som jag snickrade varje vår. Jag hoppade väl tremeter med asp stav här hemma. 320 har jag rekord i stav. Idag skulle jag inte komma i närheten av det heller. Men det var ju just det att man hela tiden bara... Men då har jag nog hoppat högre också, men det är ju fusk. Jag hoppade nerför. Här hade jag samlat ihop boss när de tröskat, riktigt stor hop och satt ställningar därnere. Grävd en grop var man skall lägga staven. Man fick ju mycket bättre fart. Då for det nog högre, men det kan man inte räkna med 340-350, men det var ändå ganska högt. Men det är ju att du börjar redan mycket högre. Du är ju en halvmeter högre upp när du skall hoppa. Men den där känslan av att flyga dit i bosset...

Redan när idrottaren var barn var det vanligt att göra något för att få omgivningen formad på det sättet att det passar en. Man byggde upp en

sorts egen "idrottskultur" där reglerna gällde bara för just det tillfället. Man nöjde sig inte med det som fanns. Man var målinriktad och ville göra något för att höja utmaningsnivån. Detta lilla kan ha varit början till att man på äldre dagar också inte var främmande för nya saker.

L: Det fanns ju inga skidspår då när vi hade gymnastik i skolan. Utan vi for med klassen och gjorde spår när snön kom. Så Klas drog och så var vi hela raden efter. Då skulle vi skida så att en skida helt vanligt och följande skulle skida på sidan om, så att man fick stavarna bra. På det sättet fick vi spår.

Omgivningen med skolan i detta fall gav inte möjlighet till goda förhållanden för att utöva skidsport. Men genom att läraren hade uppfinningsrikedom så fick han hela klassen engagerad att tillsammans göra skidspår. Denna samhörighet och känsla av att man är en del av något som bildas kändes säkert bra.

L: Så var det ganska mycket det att vi har varit ganska påhittiga själv om man således säger. Byggde egna konditionsbanor. Egna... lösningar på, ja på som här i tröskhuset, i fähuset så blev traktorringar sönderskurna så det blev som en stakmaskin att dra i traktorringarna. De var upplagda där. Sixten hade gjort dem, han hade sett dem någonstans. Det var många sådana där småsaker som gjorde säkert att vi fick rätt träning utan att veta av det.

Det fanns inte några styrkehallar för kraftträning i Lappfors, därför måste de hitta på något som hade samma funktion. Man visste, för att hänga med så bör man ha styrka och därför blev det helt naturligt att göra något åt saken.

J: Hade en otrolig fantasi då ännu och hade intresse av att prova på nya saker. Det kan vara en orsak till att jag börja med ett sådant arbete som jag börjat med, produktutveckling. Det började redan med pappas gamla skidor som jag sågade av.

Det har funnits en uppfinningsrikedom allt från barnsben att göra något utöver det vanliga. Man ville se vart den egna fantasin räcker och på det sättet förverkliga dem på något sätt. Denna tendens syns ännu idag om man ser på Johans nuvarande arbete.

J: Det blev mycket lite rullskidat i yngre år, men varje tisdag och varje torsdag hämtade Jan-Erik Knutar svinmat från Jakobstad. Han släppte av mig vid Åsbacka vägskäl och så skidade jag 10km så länge han var inne till Jakobstad. Det är sådana små saker som kan ha haft en betydelse att jag fortsatte att skida. Det var bara 10km som jag hann, jag skida allt vad jag orkade i 10km så jag skulle hinna till Edsevö fram och tillbaka. Annars kan det hända att jag inte skulle ha alls rullskidat något för vägen här i Lappfors var så ojämn och där var det lite bättre? Det skulle ju ha varit enklare om det skulle ha varit här, men å andra sidan blev man lärd att skulle man göra något så måste man göra något själv i stället för att fara och rullskida.

Redan som ung sökte man de bästa möjliga träningsförhållandena, men denna gång med hjälp av en utomstående. I Lappfors var väg underlaget på den tiden dåligt så man var tvungen att söka sig till bättre förhållanden om man skulle rullskida. Annars fick dom andra ett för stort försprång.

L: Skulle vi ha tränat här hemma så inte skulle vi ha tagit sex FM guld. Det är ju helt klart. Att det måste satsas. En orsak är nog att Johan var en mycket drivande person, just att prova med nytt med träning. Han hade det på klart att skall man tävla med de bästa skall man träna på samma ställe som de bästa i samma förhållande. Kosta vad det kosta vill. Så nog har vi bränt mycket pengar i dit i Österrike, Norge och allt sådant där. Men börjar man tänka att nej inte ids jag fara dit och tränar där hemma det går nog säkert bra, men det går nog inte, det blir till inget.

Idrottarna har försökt forma sin omgivning så gott som det går, men det har inte räckt. För att hitta den rätta omgivningen så har de varit tvungen att söka den också annanstans. De har haft ett mål och varit medveten om att för att klara sig och om dessa saker inte hittas hemmavid så måste man söka efter dem på andra ställen. Som i detta exempel träning och träningsläger där man har en känsla att man står på samma linje som andra. Gör man inte det så är man direkt efter.

8.1.3 Framgångarna i Lappfors som formare av den sociala omgivningen

L: Och det där att det blev sedan skidning var att Lena var bra. Hon vann ju skoltävlingarna och allting.

J: Och bra på det sättet att vi hade de som klarade sig mycket bra som Lena t.ex. som vann nästan allting under 12 och 14 år. Vi var ganska bra

men inte alls i närheten. Vi visste det, om det finns en i vår förening som klarar sig bra så nog kan vi klara oss då också.

Som man vet så påverkas man av de människor som man har omkring sig. När Leif redan i barndomen hade en syster som var framgångsrik så var det naturligt att han påverkades av det. Samma sak gällde Johan eftersom Lena var från Lappfors. De ville inte vara sämre än Lena och visa även de vad de går för. Dessutom fanns det säkert en trygghetskänsla och en samhörighets orsak till att de påverkades av framgångarna.

L: Men jag klarade mig inte för jag hade dålig utrustning. Det var på en gång när jag fick nya skidor från Peltonen som det lossnade, första året under 18. På en gång var jag i FSS toppen. Utan att egentligen ha tänkt på det.

Leif var inte så bra ännu under 16-18 år, men hörde ändå till den grupp som var och blev framgångsrik. Genom att de andra från byn som Lena och Johan klarade sig så bra, gav det även för Leif möjligheter att få samma utrustning som andra. Detta betydde att andras framgångar hade fört med sig positiva saker för Leif.

L: Och det här... inte heller behöver man fundera på något tryck vet du som från byn. Du behöver inte känna någon press eller något sådant. Det är ju många gånger sådana som bor på större ställen som är bra får, de får kändispress på sig, men det finns inte här. Inte någon extra press har jag behövt känna, att vad dom där tänker om man inte klarar sig tillräckligt bra eller tar medalj på FM. Sådana förväntningar har det inte funnits.

Idrottaren har fått vara sig själv i byn och på det sättet har en trygghetskänsla vuxit bland idrottaren. Det har känts tryggt att komma tillbaka för i princip har det inte spelat någon roll hur det gått i tävlingarna. Idrottaren har fått göra sitt bästa och det har räckt och det har lett till att idrottaren fått göra sitt och invånarna i byn sitt. Inställningen hos lappforsborna har varit positiv.

J: I Lappfors är det lite mer det att man är bra eller dålig. Det ser man med vi som skidat och idrottat, vi har fått mycket publicitet. Sjöbacka som spelar. Vad heter hon nu då? Jo Denice... Hon har fått alldeles för lite

publicitet tycker jag om man ser hur hon klarat sig. Och sedan om man jämför med de som spelat med de olika banden.

Framgångar för oftast med sig positiva känslor, men Johan ser det som lite orättvist. I Lappfors har det funnits framgångar också utanför idrotten men enligt honom har de inte alls blivit lika mycket uppmärksammade. Detta har nog att göra med den kultur som rådde just i Lappfors. Idrott har alltid varit uppskattat och godkänt i Lappfors och hos lappforsborna. Därför var det naturligt att hjärtat slog mer för idrottsprestationerna hos lappforsborna än för de andra goda prestationerna. Idrottarna fick mycket mer publicitet och det var lättare att identifieras med något som syntes.

J: Lappforsbornas uppskattning om mina framgångar har varit enbart positivt. Jag har nog bara otroligt bra minnen från den tiden. Jag kan ta ett exempel när jag kom från Hämeenlinna på 89 då jag blev andra på 3-milen efter Harri Kirvesniemi. Vad skulle det ha varit elva tiden kanske när vi kom körande från Hämeenlinna till byahemmet och vi trodde att hela byahemmet brann för det var så fruktansvärt med lampor. Det var inte kanske så många som var samlade där 20-25st, men det där mottagandet som var fruktansvärt. Det är klart att det finns de som inte är intresserad av idrott, men inte har jag något negativt att säga om dem heller. Jag har inte haft problem med att vara med folk.

Johan ser framgångarna som enbart positiva och han är medveten om att det också fanns sådana som inte var intresserad av idrott i Lappfors. Det positiva mottagandet som skedde efter silvret i Hämeenlinna gav ännu en bekräftelse av att framgångar är uppskattade och godkända i Lappfors och binder ihop människor för ett gemensamt syfte.

8.1.4 Idrottsföreningen

L: Föreningen har bara varit. Men på det sättet var föreningen viktig när vi vann så många stafetter, enormt med stafetter FSS, DM och FM. Det var roligt. Men föreningen i sig själv har varit bara som ett namn, för egentligen har det varit styrt från FSS allting den här gruppen som vi haft, speciellt det här stafettlaget. Inte har vi varit med i föreningsverksamheten på något sätt. Vi har bara representerat den. Men när vi var yngre var den viktig. Det var bara det att man inte slapp på läger. Du behövde vara tillräckligt bra för att slippa till Vuokatti. Så först när jag var 16 var jag tillräckligt bra så jag slapp med. Det var alltid tre stycken som slapp. Och det här då var Matts Lind, Johan, Tage och Anders Salo bra. Tore Sjöskog

och jag hade svårt att slippa på läger, för föreningen för bara med en transit.

Men ekonomiskt har nog föreningen stött oss bra, på det sättet att de som har varit verksam i föreningen har skaffat pengar. Vi har ju haft egen ekonomi i föreningen vi i stafettlaget. De tog fram pengar så vi hade nog det bra ställt på början av 90-talet. Så, det var nog en sak att utan de där krafterna som fanns Manderbacka, Sune, Sixten, Tor och Bertel Vidjeskog... De tog lös pengar så vi hade råd att resa som landslaget i princip.

Föreningen i sig själv har inte känts för Leif som något extra, speciellt under de år som han klarade sig. Det var ju roligt att vinna många stafetter men ändå har inte föreningen gett någon extra kick. Under glansåren var det förbundet som hade det största inflytandet menar Leif. Föreningen representerade man och så var det så. Detta förundrar mig lite för när man vet att Leif alltid gjorde sina överlägset bästa prestationer i stafett så verkar det lite skumt det han säger. Men kanske det att hans upplevelser av föreningen i junioråren inte var så positiva har satt sina spår. Men ser man lite djupare i vad Leif har sagt så har nog föreningen varit viktig och det medger han genom att den har ekonomiskt gjort det möjligt för honom att satsa på sin idrottsgren. Men han säger ändå att det var personerna i föreningen och inte föreningen i sig själv som gjorde det möjligt.

J: Föreningen var otroligt viktig på den tiden då man var ung. Att man kom upp till steget från byn upp till att vara med i en förening. Kom lite nytt folk. Riktigt från första början var det fruktansvärt viktigt och sedan när vi blev lite äldre då vi började färdas med föreningen på stavträningar som var lite speciellt, varje torsdag för vi till Kovastunturi i Terjärv på stavträning med Häggmans taxi. Och som jag sa just det där med föreningen till Lappland på våren som var mycket viktigt. Det var inte bara det där skidandet utan det var när vi spela pidro på kvällarna. Det var nästan som att vara på läger men intensivare. Föreningen är fruktansvärt viktig. Det kommer ju in så mycket andra saker också. Vem som organiserar allting, tränare o.s.v. Där är det en sak varför vi klarade oss så bra och vi var så många så var nog det att vi hade rätta personer på rätt plats i många år. Bertel Vidjeskog på JT och ordförande i Falken, han skötte om den sidan. Vi kom fram i pressen, enligt många föreningar alltför lätt. Och en annan sak från förening som var brorsan Sune som skötte om allting, som hörde till med föreningen, anmälningar o.s.v. Han ville inte göra väsen av det han gjorde. Det syntes inte men gjorde mycket arbete. Så igen Leifs bror Sixten som var med egentligen som tränare, som var den som var med oss i princip och syntes lite mer förstås men klarade den sidan mycket bra. Just när vi var lite yngre var Per Sjöskog en otrolig viktig person. Körde omkring oss,

han skulle ha kört oss till Tammerfors på en torsdag kväll, han skulle säkert ha skjutsat oss till Tammerfors. Lite som Bertil var på den sidan.

Johans syn på föreningen är mycket positivare än Leifs. Allt från att ha varit en knatte och fått möjlighet att representera föreningen utanför byn var en stor sak. Sedan den där gemenskapen som fanns i föreningen både under träningar och under tävlingar. Att få vara med andra och syssla med något som alla trivdes med var viktigt. Men som Leif sa så verkar det som att man hade rätt personer på rätt plats och därför fungerade själva föreningen väldigt bra. Detta gällde allt från junior- till senioråren. Det fanns personer i föreningen som skötte om de saker som var viktiga för att skidarna fick allt det stöd som behövs för att nå framgång.

K: Föreningen har gett mig ett stort stöd, Falken är och kommer att bli min moder förening livet ut. Föreningen stöder mig med stipendier varje år, en sak som är väldigt viktigt. Man blir uppskattad och ihågkommen om man presterar bra.

Föreningen verkar vara viktig för Kristoffer när han säger att han kommer att vara Falken trogen livet ut. Föreningen har ekonomiskt stött så det har varit möjligt att utöva sin idrott. Dessutom har föreningen visat sin uppskattning när idrottaren har gjort något för föreningen. Det är något som Kristoffer uppskattar.

8.1.5 Förbundet (FSS/SFI)

L: 1984-85 var jag i militären och samtidigt kom jag in i FSS gruppen, och där var det att vi var en liten egen grupp som tränade, det var Tage, jag, Johan och Mats Slangar. Förbundet FSS har nog varit ganska viktigt tror jag, det har gett oss möjligheter ekonomiskt och på det sättet. Inte skulle det ha funnits möjligheter att vara ut på läger och träna utan det var så att vi fick vara och skida på somrarna och allting betalat. Så det var, det har varit viktigt. Därifrån de tränare som varit där har som bytt... de har varit två år och så har de bytt. Så de har inte haft något med träning att göra utan de har ordnat det praktiska och organiserat det. Vi har själv farit dit och själv funderat träningen. En orsak tror jag till att vi blev bra så är att det fanns en otrolig hård konkurrens sinsemellan. Vi ville vara bäst allihopa och så den där träningen, vi provade hela tiden på något nytt och

som diskuterade träningen. Träningen skulle ge resultat. Det tror jag är viktigt. Du skall bli bättre.

Att komma med i FSS gruppen var ett stort steg för Leif. Det gav både tillfredsställelse och bättre ekonomiska möjligheter att utöva sin idrott under sådana förhållanden som dagens skidåkning kräver. Som Leif sa här redan tidigare så var allt i princip styrt ifrån FSS. Denna grupp som man kanske också kan kalla minilandslaget gavs möjlighet att koncentrera sig på träning eftersom FSS organiserade verksamheten på ett sätt som Leif tyckte om. Gruppen hade bra sammanhållning men ändå fanns det en iver i gruppen att visa de andra vem som var bäst. Fast man tävlade mot varandra så diskuterade man träningen med varandra och försökte hjälpa varandra med att hitta den bästa lösningen för att nå resultat.

J: Jag slapp med i FSS träningsgrupp, i juniorgruppen när jag var under 16 år första gången tror jag? På FSS lägren fick vi skolning om både mat och träningslära och så blev jag intresserad mer av det och tog det mer på allvar. Jag minns de första FSS lägren, vi var till Åkersjön i Sverige på de första snölägren just då jag var under 16 år. Så fick vi vara med de som var bäst i FSS just den tiden. Ganska bra klarade sig FSS eliten just på den tiden. Och det var ju framåt när man fick vara med de som klarade sig med finska eliten ganska bra och se på vad de gjorde. Kanske speciellt där under 16 år var det där otroligt viktig. Men då vi kom upp i 18-20 års klass så var det inte på det viset, vi hade sett då vad för sorts dårar det var. Många gånger har jag sagt att förhoppningsvis så fortsätter FSS gruppen. Om man tänker på de juniorer som slipper med på dom där lägren och som är i samma situation som jag var och som många andra varit i. Om man jämför med de finska, det är ju distrikt förstås och det är ju klart att FSS är ett större förbund än t.ex Keskipohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa eller vilket distrikt som helst. Okej det finns ju i vissa distrikt hur bra skidare som helst, men de har inte ändå läger verksamheten på samma sätt som ett förbund har, som FSS, TUL och SHL förstås. Om vi tänker på de finskspråkiga som har en tröskel direkt när de far till utlandet så kommer bromsen på som vi kanske inte hade på samma sätt har jag märkt efteråt. FSS är en fruktansvärd viktig sak, viktigare än distriktet.

I motsats till Leif anser Johan att FSS hade en större roll för honom i junioråren än i senioråren. Man kände sig uppskattad att få möjlighet att åka på läger och vara med de allra bästa i Svenskfinland. Johan såg upp till de som var stjärnor i förbundet när han var ung och ville bli lika bra som de. Sedan när han blev lika bra som de och såg att inte var det något

speciellt med dom så försvann respekten. En annan viktig sak som Johan tar upp är den bro som FSS gjort upp under sina verksamma år med mycket träning i Sverige. Fast Sverige inte ligger så långt bort är det ett annat land och när man åker och träna till Sverige är det utomlands. Detta har enligt Johan hjälpt de skidare som varit med i gruppen att bli van med internationellt sällskap och även att bli van med olika kulturer. De finska skidåkarna har haft det svårare att acklimatisera sig i utlandet när de inte så ofta varit utomlands. Att FSS tränat mycket i Sverige har säkert också att göra med att språket inte ställt till med problem. Många gånger har det säkert till och med varit lättare för finlandssvenskar att känna sig hemma i Sverige än i Finland. Detta gäller främst Österbottniska skidare.

K: Förbundet ordnar träningsläger ett par gånger utan kostnader för egen del. Problemet med förbundet är att dom verkar ha sina favoriter. Är man inte en topp idrottare syns man inte heller, och det är fel. Även de som inte klarar sig internationellt får inte bli bortglömda. Att bli uppskattad även som en lite sämre idrottare är viktigt, om inte för andra så för en själv.

Sammanhållningen verkar inte vara så bra i SFI som den verkar i FSS. Detta beror säkert på att i SFI grupperna finns det mycket fler idrottare än i FSS. SFI verkar vara mer elitinriktat än FSS och för att bli uppskattad är ribban högre än i FSS. Här handlar det säkert om de personer som är verksamma i förbundet och hur man själv uppfattar situationen.

8.1.6 Familjen

L: Det hade ju en stor betydelse att Sixten min bror hade skidat själv. Så det var ju mycket han som började ta ut oss på tävlingar. Men främst var det ju att Lena klarade sig så bra. Här hemifrån har de varit mycket positivt. De har aldrig sagt emot om jag farit och träna, men de har aldrig heller sagt att jag skall fara. Jag har bestämt det själv. Mamma och pappa har aldrig sagt att nu skall du fara dit och tävla eller nu skall du fara och träna. Inte har de någon gång skjutsat mig till en tävling. Utan det har varit via andra. Jag har suttit på med andra och ja så har det varit. Det har varit en stor frihet hemifrån.

Familjen har haft en positiv inställning till Leifs idrottande, men ändå hållit ett visst avstånd. Visserligen har brodern Sixten och systemen Lena varit de

drivande krafterna i Leifs idrottande speciellt i ungdomsåren. Men att hans mamma och pappa inte varit så inblandade i hans idrottande men ändå sett positivt på det har säkert inverkat på Leifs idrottande. Leif har säkert känt att han har ett förtroende hemifrån att det som han gör är bra. Detta förtroende har säkert haft en sådan verkan att Leif fått idka sin idrott med trygghet hemifrån.

J: Familjen är nog viktig förstås när du håller på med något, speciellt när du är barn. Det är svårt att säga på den tiden hur, inte minns jag hur man tänkte när man var ung? Men om man tänker på hur det var med både mamma och pappa, de stödde det man höll på med. Pappa har skidat och tävlingsskidat och klarat sig förhållandevis bra, tyvärr så kom kriget emellan när han höll på. Han har varit intresserad och på det sättet kom jag in på skidning. Pappa var med på de alla olika knattetävlingarna och skötte skidorna och det var mycket viktigt. Brorsan Sune var otrolig viktig också då jag började klara mig lite bättre och skaffa sponsorer. Han hade lite erfarenhet av hur det skulle göras till papper och sånt, bankman som han är. Han var van att göra sådant arbete. Det var jag inte på den tiden fast jag hade mycket egna idéer. Och så var han som tränare under en viss tid men mer som en diskussions partner för jag hade nog egna funderingar.

Familjen har också för Johan haft en viktig roll. Man har fått den där modellen och ett stöd med det man höll på med. Speciellt i ungdomsåren var familjen mycket viktig för Johan att han fick den första kontakten med skidning. Pappa hade skidat så det fanns en sorts tradition i familjen att man skulle skida. Men precis som för Leif har Johan också haft ett gott förhållande till sin äldre bror. Brodern har varit någon man kunnat lita på och söka trygghet hos i sådana frågor som kändes lite främmande.

K: Eftersom idrotten ligger familjen nära om hjärtat har jag aldrig haft några andra tankar än att idrotta. Fanns kanske en liten känsla av rädsla att man inte var en i familjen ifall man inte höll på med idrott. Far var också aktiv inom idrotten som ung, så det har säkert också påverkat på sitt sätt. Eftersom syskonen också höll på med idrott, fanns det inte så många andra alternativ. Egentligen har det aldrig funnits något annat alternativ.

Familjen verkar vara nästan den största orsaken till att Kristoffer börjat idrotta. Det verkar nästan så att han blivit tvingad att idrotta för att höra till gruppen eller i detta fall familjen. När både föräldrarna och syskonen var intresserad av idrott så blev det så att Kristoffer fick känslan att han också

måste vara intresserad av idrott. Men om inte han trivts med det på något sätt så inte skulle han ha idrottat så länge som han gjort hittills.

8.1.7 Kamraterna

L: Av mina barn- och ungdomskamrater var jag den ända som idrottade. Men ändå så var jag mycket med mopogänget eller vad skall man kalla det. Det är ganska otroligt att inte en enda annan skulle ha sportat med någonting. Det är ganska intressant faktiskt detta med att, det gäng jag var med, de provade på allt. De började röka och allt sådant. Men när jag sportade behövde jag inte känna trycket att jag skulle behöva röka, för kamraterna förstod att jag idrottar och därför behövde jag inte röka. I högstadiet sedan blev Tage och jag goda kamrater och Tore Sjöskog, vi var tillsammans hela tiden. Och det är därifrån allt... därifrån styrkan kommit.

Kamrater sägs vara viktiga påverkare för dina intressen i barn- och ungdomsåren. Säkert var kamraterna viktiga också för Leif under den här tiden. Men här märker man att det finns undantag gällande hur de påverkar. Har man en stark självkänsla och kamraterna uppskattar det man gör så behöver man inte påverkas av allting de gör. Leif kände att han var en del av gruppen och kamraterna godkände det fakta att Leif höll på med idrott och då behöver han inte vara som andra. Idrott var en del av Lappfors från gammalt och på det sättet hade kamraterna växt upp i ett samhälle var idrotten var något naturligt och inte främmande. Leif fick sedan i högstadiet också kamrater som höll på med idrott som säkert balanserade det hela.

J: Speciellt dom där andra som man rörde sig med var intresserad av idrott. Vi hittade på själv, jag minns bara när vi höll på med... såga av pappas gamla skidor som han skidade med och rände slalom med och målade och gjorde slalombanor. Inte ser man något sånt mer.

Johans kamratkrets i barndomen var idrottsintresserade och på det sättet fick Johan säkert den känslan att han hör till något och är en del av det man håller på med. Kreativitet präglas i deras intresse och det gjorde säkert också att det man gjorde var ett resultat av vad man själv åstadkommit. Man kände att man kunde något.

K: Under ungdomsåren (lågstadietiden) fanns det ingen inom kamratkretsen som höll på med någon form av idrott. Detta har varit på sätt och vis en bra sak, kanske det skulle ha blivit för mycket idrott annars då som ung. Kamraterna hade inget större intresse då vad jag höll på med. Nu på äldre dar har jag ett par kamrater som verkligen bryr sig om mina framgångar och håller koll på vad jag gör. Orsaken är tyvärr att dom själva är aktiva inom idrotten.

Här är det samma sak som för Leif. Under barn och ungdomsåren har kamratkretsen inte varit så idrottsintresserade, men ändå har idrottsintresset bibehållits. För Kristoffer tror jag detta har bara varit positivt att han har haft en kamratkrets som inte varit så idrottsintresserad. För från familjen och syskonen har det ändå kommit så mycket idrott att denna kamratkrets som han hade i ungdomsåren balanserade det enorma idrottsinflytande som kom från andra håll. Livet är inte bara idrott.

8.1.8 Skolan

L: Skolgymnastiken var ju det bästa som fanns här då. Inte har jag något stort minne av själva skolgymnastiken men det var ju det där brännboll som vi spelade. Orientering var roligt, när de lagt ut... Det minns jag var nog roligt. Men att inte var det på något sätt att de försökte få oss att börja tävla. Säga att du skulle börja fara med dit och dit. Det var ganska passivt. Men de klarade sig bra Lappfors, i skoltävlingarna. Under tolv slapp jag inte i skollaget heller. Kenneth Hinkka slog mig jämnt.

Skolgymnastiken var ett ämne som Leif tyckte om redan som barn. Mycket har inte lämnat i minnet men orientering som är en individuell sport och kräver dessutom fysisk kapacitet var roligt. Leif kände att han var bra i det och därför har det lämnat i minnet. Som Leif tidigare sagt så var han ingen barnstjärna, men ändå så fick han vara nära framgång också i skolan eftersom andra elever i Lappfors skola klarade sig i de skoltävlingar som ordnades mellan olika skolor.

J: Lappfors skola och alla skolor på sådana här mindre ställen är bra. Jag minns jag hade problem i skolan med magen redan på första klassen skulle jag säga... inte så mycket på första klassen, men på andra och tredje och fjärde klassen hade jag mycket problem med magen. Då kom det fram det där positiva med en liten skola. Att man kunde ställa med lärarna och gå igenom problemen och komma fram vad det berodde på. Mindre klasser, har bättre kontakt med lärarna och förhoppningsvis lärarna

med föräldrarna också. På själva skolgymnastiken höll vi på med förstås skidning och ishockey på vintern, spela volleyboll och hade fyra mål och sådana saker eller så var vi ut och gå bara till lådan. Det var inte så mycket... det var inte så invecklat, den uppfattningen har jag nu för tillfället att allt har blivit så jävla invecklat med allting. Men om man ändå tänker på i överlag så med skolan hur elever från Lappfors har kommit så inte kan det ha varit en så riktig dålig skola?

Idrott är inte det som Johan minns bäst från sin tid i skolan. Han hade problem med magen och det har främst lämnat i minnet, men ändå på ett positivt sätt för lärarna i skolan tog hans problem på allvar och försökte lösa dem. En liten skola ger bättre möjlighet till kommunikation och det verkar ha funkat rätt så bra för Johans del. Själva skolgymnastiken var det inget speciellt med, man höll på med det vanliga. Det gav en grundtrygghet och en bas för att i fortsättningen kunna bygga på vidare med annan träning. Johan tar ändå upp det som Leif också gjorde att man såg att framgång är något som de uppskattar både under skoltiden och efter skoltiden.

K: Under lågstadietiden var kanske idrotten inte så allvarlig ännu, men ändå hade jag bra stöd av lärarna. Jag blev uppskattad. Högstadietiden var kanske svåraste tiden som idrottare. Skolan var stor runt 450 elever, svårt att försöka visa sig ur mängden. Efter första skoltävlingarna i högstadiet fick jag dock visa vad jag gick för. Deltog i fyra grenar och vann samtliga. Krävdes inte mer än så för att skilja sig ur mängden. Blev snabbt uppskattad även här. Fick ofta träna på egenhand på gymnastiklektionerna, de var en bra sak. Tog gymnasiet på fyra år bara för att hinna träna mer. Kurs valen gjorde man ju själv så lärarna påverkade egentligen inte på något vis. Lärarna i gymnasiet var inte på samma sätt engagerade i mitt idrottande eftersom jag i stort sätt skötte mig själv.

Redan under skoltiden ville Kristoffer visa vad han går för. Han ville få uppskattning av lärarna. När han kanske inte fick den genom vanliga skolprestationer så kompenserade han den med att vara bra i idrott och klara sig i skoltävlingar. Högstadietiden var ett stort steg från att komma från en liten by skola till ett stort högstadium. Men han ville igen visa att han kan något och det gjorde han genom att klara sig i idrott.

8.1.9 Tränaren

L: Egentligen har jag varit utan tränare hela karriären, men då vi var under 16-18 år då gjorde faktiskt Sixten Häggman, Tor Häggkvist och Per Sjöskog program åt oss. Det var ju genom att Johan började klara sig och Lena började klara sig bra så for de på kurs Sune, Sixten och Per och Tor Häggkvist. Tor var ju Johans tränare. Därifrån fick de... de sa vad vi skulle göra ungefär. Men sedan blev jag tränare åt mig själv. I militären i Lahtis gick vi B-tränar kurs och var inne i en miljö med andra toppidrottare och där slog det mig att mångsidigheten är träningens A och O. Efter det så for dom bort ur bilden i träningsväg egentligen här hemifrån, för då visste vi plötsligt mer om träning än de tränare som var här, så vi behövde inga tränare på det sättet. Men så kom ju Punkkinen in som FSS tränare 1992. Han lyfte ju upp oss i landslaget, då var vi nog bra på gång. Då måste man säga att hans, han är nog en av de som vet det mesta om träning.

Fast nu Leif säger först att han varit utan tränare nästan hela sin karriär så när man börjar se lite noggrannare så har det funnits personer som varit viktiga för honom. Sixten nämns som en tränare i 16-18 års ålder. Sixten var nog i princip som tränare redan före det genom att de var bröder. Leif kanske inte uppfattade det som tränare utan mer som den som gjorde att han började träna. Det finns en så liten skillnad mellan stödperson och tränare i unga år så det kan vara svårt att skilja vad som är tränare och vad som inte är. Men som vi ser så är det också framgång som ger ett intresse att börja utveckla sina kunskaper. De flesta som har på något sätt varit inblandade i idrott har en grundfärdighet i vad träning går ut på. Men sedan när man ser att det börjar födas framgång så vill man plötsligt veta mer och på det sättet vidare utbildar sig så att framgången också skall fortsätta. En viktig period för Leif var tiden i militären. Man fick vara bland andra toppidrottsmän och även OS medaljörer och se hur de gör och se att de också är vanliga människor. Man fick en kunskap som man sedan kunde bygga på vidare. Jarmo Punkkinen som blev FSS tränare 1992 var den som förde med sig sedan en nytändning för Leif och de andra idrottarna. Men med Johans olycka 1992 på hösten kom det ett avbrott i träningen både på det fysiska och på det psykiska planet som inte gick att repareras på det som skulle ha kunnat vara början på något stort.

J: Förstås var det pappa som var rådgivare den första tiden. Tor var den första egentliga tränare och så kom Jan-Erik Knutar in. Till först var det lite samarbete med Jan-Erik och Tor och så for det över mer till Jan-Erik. Då kom jag in på dem där FSS lägren och där blev det mycket diskuterat med andra. Brorsan Sune var fram till 1990, men det var nog mer som en diskussions kompanjon. Punkkinen Jarmo kom in just efter den där olyckan skedde eller året före den skedde eller samma år som den skedde. Han var fram då till come-backen och det där första året därefter. Men då året efter och det sista året som jag skidade skötte jag mig själv. Där är tränarna. Det finns många som gör på det viset att de frågar av alla, men det kan man göra men man måste ändå ha en egen uppfattning om det ändå, så man inte hoppar från och till. Man måste ta in de olika sakerna som man egentligen kan göra en egen bild av, det är viktigt. För när man far och träna som du vet själv så måste man veta vad man skall göra. Vet du inte vad du skall fara och träna eller vad du gjort efter träning ger det i princip ingenting. Fast du har en tränare så betyder det inte att...

Johan har varit en person som alltid haft egna funderingar. Som för de flesta barn så är det föräldrarna som tar tag i det till först. Två personer som varit mycket viktiga för Johan under hans tidiga karriär är morbror Tor Häggkvist och sedan Jan-Erik Knutar. Utan dessa två personers insatser kan det hända att Johan inte alls skulle ha blivit skidare. Dessa två var de personer som fick Johan att förstå att han hade möjlighet att bli en bra skidare. Deras tid och insats har varit viktig anser både Johan och jag. När sedan Johan blev lite äldre så kom han med i FSS gruppen och på samma gång blev han i princip sin egen tränare. Han har alltid varit målmedveten och tränat som han själv känt att är bäst för honom. Brodern Sune har funnits i bakgrunden som stödperson också när det gäller träningsfrågor, men mera på det mentala planet. Jarmo Punkkinen var en person som gav ännu mer kött på benen i Johans funderingar kring träning. Den oväntade olyckan som Johan var med om hösten 1992 rubbade detta samarbete som skulle ha kunnat bära hur långt som helst. Punkkinen var ju med i bilden ännu efter olyckan men det var helt andra utgångspunkter man utgick ifrån då.

K: Under min idrottskarriär såhär långt har jag haft två tränare. Båda dessa med tränar utbildning i någon form. Första tränaren som var min äldsta bror kom med i bilden tidigt, redan som 12-13 åring. Blev mera allvarligt först som 15 åring. Positivt med broder som tränare var kanske att han kände mig som person, min personlighet svagheter och starka sidor. Därefter kunde han lägga upp träningsprogrammet. Negativt var kanske

att jag hade ibland svårt att ta honom på allvar, var kanske många gånger negativt inställd. Nya tränaren Leif Harjulin har givit många nya träningsider, som också har gett framgång. Träningsmängden har ökat och även träningsformerna. Eftersom avståndet mellan mig och Leif är större än det var med brodern Kaj har vi inte lika bra kontakt med varandra. Kaj var med i nästan alla träningar och tävlingar som jag deltog i. Engagemangen har varit god hos båda tränarna.

Kristoffer har haft två tränare. Det finns positiva saker med båda två. Kristoffer är av den typen att han behöver en tränare som säger vad han skall göra. Brodern Kaj har ju den största tiden varit tränare åt honom, men under de sista åren han var tränare blev det nästan så att Kaj kände Kristoffer för bra och därför blev inte resultatet av samarbetet det som önskades. Leif har ännu varit en så kort stund tränare så man kan ännu inte riktigt säga hur detta samarbete fungerar, men det första året fungerade det bra. Men som vi ser så har Kristoffer liksom Leif och Johan haft ett bra förhållande till sin äldre bror.

8.2 Ledarnas uppfattning om den sociala omgivningen

Omgivningen och det samhälle vi lever i påverkar vårt beteende och vårt idrottande. Det sociala systemet är en del av hur vårt beteende blir. I följande berättar ledarna som levt nära socialisationen och påverkningarna av den omgivande omgivningen deras åsikter om idrottsfenomenet Lappfors.

8.2.1 Omgivningens struktur

PM: Det finns nog från tidigare idrottstraditioner i byn. Lappfors har nog alla tider varit en skidby, åtminstone under den tiden som jag känner till Lappfors. Det finns tre personer som jag anser är viktiga för Lappfors som idrottsby och speciellt som skidby. Tor Häggkvist, som efter den egna aktiva tiden bokstavligen sparkade igång allting och som var engagerad i föreningslivet och tog hand om den. Sixten Häggman som också var aktiv tävlingsåkare, fast något senare och som var ännu mer engagerad i föreningslivet och träningsarbetet än Tor Häggkvist. Tor i sin tur höll även spåret i perfekt skick på den tiden. Det hade också sin betydelse, att det alltid fanns bra spår. Det var lättare att få nya talanger i spåret om förhållandena var bra. Tänker vi på föreningen igen, men också på Lappfors, är det Knutar Jan-Erik som jag anser ha haft allra mest

betydelse för de här framgångarna som vi pratar om. För utan honom hade det lämnat på en annan nivå. Det var han som började fara ut med Johan och övriga och tävla i vidare krets. Men att det blev skidlöpning i Lappfors är, att det inte finns så mycket annat att göra där. Och sedan råkade det komma någon som höll på med skidlöpning som de där två och även andra i övriga byar, så att det blev en grupp som sporrade varandra och skapade det viktiga intresset... Det här gäller ju främst skidning. Det finns ju främst i er familj också de, som hållit på med olika idrottsformer, inte bara skidlöpning. Men jag tror att det har varit så att det fina skidstadion och lappforspojarna, Johans och Leifs framgångar har dragit er också till skidspåret, men när ni sett att ni inte nått samma framgångar, har ni provat på t.ex. friidrott.

Tradition och rätt personer som drar i de rätta snörena under rätt tidpunkt är viktiga för att det skall bli till något. I ungdomen och barndomen är det viktigt att dessa personer finns nära tillhands. I detta fall i Lappfors har det varit så att vissa personer som ansett att det varit viktigt att göra något för andra har gjort de beslut att nu försöker vi åtminstone och lyckas det är det bara hemåt. Lyckas det inte så har vi åtminstone försökt. När det sedan blev så att det kom två-tre från samma by nästan samtidigt var det lättare att smälta ihop i den grupp som föreningen och andra personer frambringat i andra byar. Dessutom kan man säga att skidåkarnas framgångar i föreningen och Lappfors har säkert påverkat att framgångarna i byn fortsatt men då på friidrottssidan.

S: Som by var Lappfors under den tiden som jag växte upp en jordbruks by, som man kan säga har haft samma typ av verksamhet av inkomstmöjligheter under en längre period. Då tänker jag främst på jordbruk och skogsbruk och allting det här som folk har livnärt sig på. Det har varit en ganska stillsam by. Vad man fått erfara utifrån så har man tyckt att Lappforsborna har hållit ihop. Före bilarna och transportmedlen kom, har vi varit lite isolerade. Fastän nu avstånden inte är så stora, men ändå... Men jag tror att de här förutsättningarna och livsbetingelserna som vi haft i byn har lett till ett idrottsintresse. Tävlingar och kamper är en följd av den situation som funnits i byn, det har blivit så att vi mätt krafterna i idrotten. Det har alltid funnits, det har växt hand i hand med hur den här byn utvecklats.

Lappfors är en liten by som livnärt sig på jordbruk och skogsbruk under en lång tid speciellt förr i tiden. Byn har varit lite avlägsen från andra så det har blivit att man mätt sin styrka inom byn. Det finns en historia i byn om att det är naturligt att visa vad man går för. Detta har säkert ökat

sammanhållningen och det har blivit en tradition att mäta sina krafter. Denna tradition har suttit i och när skidåkarna började klara sig bra så var det på det sättet inget nytt och man accepterade det de gjorde, för i princip var det inget nytt, bara det att nu mätte man sina krafter med hela landet. Tävlning var en del av Lappfors samhällets livsrytm och folkkultur.

S: Men som en by där det kan komma fram sportare så måste det här vara idealet. Lite bort från de stora bostadscentra där det finns fotbollslag, ungdomsgång och allt sådant där drar och rycker. När vi inte har så mycket ungdomar så samlas de inte på samma sätt så lätt, så då far det lättare över till individuella idrotter än lagidrotter. Så på det viset borde det vara idealiskt, när det är en så pass liten by. Som by annars så nog är det för en liten by att underhålla ett stort gäng som tävlar. Det är nog för lite folk till det för alla har inte förutsättningar och det skall nog vara ett större underlag.

När det inte finns för många lockelser till annat finns det bättre möjlighet att börja med individuella idrotter. Men byn i sig själv har svårt att skapa förutsättningar för att man skall bli bra i längden, det måste finnas en större helhet som tar tag i det. I detta fall var föreningen, kommunen och förbundet det som gav ytterligare möjlighet för idrottarna att hävda sig. När man dessutom hade rätt personer på rätt plats och fick en sammanhållning i byn och hos idrottarna som var unik, samtidigt som det fanns lite konkurrerande verksamhet i byn. Detta gjorde att det bildades grupper inom samma område i en liten by och detta ledde till att de syntes och märktes.

PM: Det var lyckligt för kommunen och föreningen att det blev bestämt i samband med kommunsammanslagningen var de olika anläggningarna skulle vara. Så det inte blev satsat resurser på flera ställen som det är i Kronoby. Friidrottarna fick ju vänta länge på sin anläggning länge, men de har det ju desto bättre nu i stället. Men för skidsporten och speciellt just för Lappfors så hade det en avgörande betydelse att skidstadion kom till Lappfors. Visserligen fanns de nämnda förmågorna redan i Lappfors men att det blev ännu mer inspirerande för de som höll på med skidsporten att skidcentrum fanns där. Och det var ju helt naturligt att det skulle finnas där för den bästa skidterrängen fanns där.

Fast föreningen IK Falken bildades före kommunsammanslagningen så när kommunerna slogs ihop gjorde man en plan var de olika faciliteterna

skulle vara. I och med att det var naturligt att skidcentrumet skulle komma till den del av kommunen som hade den bästa terrängen blev Lappfors en skidby. I Lappfors har det funnits tradition inom skidsporten och fanns också då skidcentrumet byggdes och utvecklades med åren. Denna satsning av kommunen gav de idrottare som bodde i Lappfors ännu en kick att nu är vi en skidby och härifrån går det nu att bli en bra skidåkare.

PM: En sak som jag tror är positivt med föreningen ännu i denna dag, fast det kan vara vissa dragkamper mellan sektionerna, är att föreningen har en gemensam kassa som det skaffas fram pengar till och sektionerna arbetar inom ramen för budgeten. Är det så att de har mera utgifter än det budgeterats, så måste man skaffa inkomster i stället åt sig. Jag tror att i de flesta andra föreningar här omkring har sektionerna en egen skild ekonomi och då skall skidare skaffa åt sig och friidrottare åt sig. Det kan bli till en konkurrens mellan sektionerna för de knycker i samma pengar. I vår förening har vi en gemensam kassa. Om man tittar på de pengar som kommer in så är det kanske friidrottarna som skaffat in mest tack vare Årevarvet.

För att en förening skall fungera behövs det pengar. Falken har skött denna uppgift enligt Peter mycket bra. Atmosfären inom föreningen har hållits god och man har haft klara spelregler som man skall följa. Många föreningar har många sektioner i sin förening och kan inte dessa samarbeta leder det till schismer som påverkar all verksamhet i och runt omkring föreningen.

8.2.2 Framgångarna i Lappfors som formare av den sociala omgivningen

S: Genom att ungdomarna började klara sig bättre än jag så blev det mera intressant. Nog tog jag mitt eget tävlande mera på skoj då. Då hade jag redan börjat fundera mera på hur vi skall göra så de yngre blir till något. Det var väl någon gång när Leif och Lena var 14-15 år. Men Tage kom väl med som 17 eller 18 åring. Så från det blev det mera så att vi faktiskt försökte utveckla träningen. Då blev det mera att fundera som en tränare. Vi gick de utbildningarna som fanns att gå, ända till A-tränare. Vi gjorde program och på det viset försöka utvecklas.

När idrottarna började klara sig i Lappfors så ville man ge dem det bästa möjliga stödet och för att hänga med så tog man reda på mer vad egentligen träning handlar om. Man hade en viss grund från sitt eget

skidande, men för att hänga med och idrottarna skulle utvecklas räckte det inte till. I samma takt som idrottarna blev bättre blev också tränarna mer kunniga och utvecklingen gick hand i hand mellan tränare och adept kan man säga.

S: Nog var det ett nöje för hela byn och kommunen och speciellt för lappforsborna att ungdomarna i byn klarade sig. Nog tror jag att alla som följde med skidning och till och med de som inte följde med upplevde det som en bra sak att by borna lyckades hävda sig. Och för kommunen också så tror jag det har haft betydelse. Pedersöre var ju en ganska ung kommun. Utåt fick nog kommunen ett bra namn och fick folk utifrån att titta med lite respekt på Pedersöre borna. Jag tror att i överlag har man kanske lättare att acceptera att man inte skall klara sig än att man skall klara sig och just det där att man hade framgång och klarade sig lyfte nog humöret på hela kommunen.

När det börjar komma framgång är det inte bara de som presterar den där framgången som påverkas, utan även de människor som berörs av det känner att de får vara med och dela framgången. Denna typ av framgångskänsla som kom speciellt när de här skidarna klarade sig lyfte lappforsbornas självkänsla och byn fick en identitet. Man fick uppleva framgången nära intill och se den i verkligheten och inte bara på avstånd. Det var inte bara idrottarna som klarade sig utan det var också Lappfors som klarade sig. Kommunen Pedersöre som var en mycket ung kommun var före den här tiden en kommun bland andra, men under dessa idrottsmässigt framgångsrika år kom namnet Falken många gånger upp i media. Att idrottsföreningen IK Falken hade sin hemkommun i Pedersöre gjorde att Pedersöre blev känt och på ett snabbt sätt var en ny ung kommun känd bland de idrottsintresserades kretsar. IK Falken och idrottarna blev symboler och genom dessa symboler kännetecknades också det område de var ifrån.

PM: Jag tycker att Falken har haft nytta av kommunen och kommunen otrolig nytta av föreningen. När kommunens namnfråga blev aktuell samtidigt som skidframgångarna i kommunen, det skulle vara Pedersöre både på svenska och finska, kunde de inte ha fått det bättre marknadsfört. Det blev påpekat i alla sammanhang hur det skulle vara. Samma sak var det ju i landskapsstafetterna förstås. Men att det är ju ändå kommunen som skapat de här förutsättningarna, skidstadion och sportplan. Dessutom

deltar de med en ansevärd summa, kartbidrag som de kallas, som orienterarna får för att göra nya kartor.

Kommunen fick sitt namn in på kartan genom framgångarna i föreningen. Kommunen hade satsat mycket pengar på idrott både med verksamhetsstöd och med faciliteter som direkt eller indirekt stödde föreningen i många år redan före namnfrågan. Genom att kommunen såg att denna satsning gav resultat var kommunen och dess beslutsfattare nöjda med sin satsning. Därför kände säkert kommunen att de var en del av framgångarna.

PM: Det var ju också lättare att få in pengar när det var fråga om dessa och när det är framgång. Det var ju förstås nog unikt att det råkade komma en sådan grupp samtidigt. Men jag vet inte om det kommer fram i andra sammanhang, men jag kan säga nu den åsikten som jag hade, som också Stenwall tog upp i historiken... Många undrade vad det har berott på att de här har klarat sig så bra. Förbundet har velat ta åt sig, distriktet har velat ta åt sig och emellanåt har föreningen också velat ta åt sig. Men nog är det, anser jag, helt och hållet den inställning som de hade. De satsade i princip totalt. Det är lite som gör så idag. De äventyrade sin framtid. Lämna skolan, Leif återtog ju sin på 90-t och det är ju strongly gjort. Men ta nu Tage som lämna allting och satsade helt på skidning, så gjorde ju Johan också. Att de nådde dit de gjorde, det är inte någon annan än skidarna själv som skall ha äran av de framgångarna. Det är klart att de har haft nytta av föreningen också, för de måste ju höra till en förening... Naturligtvis har det behövts pengar, men utan den där totala satsningen så hade det inte blivit så här. Och när det råkade vara en sådan här grupp så blev det bra.

Det är klart att pengar har en stor betydelse i dagens idrott och föreningen är en del av dessa pengar. Men ändå är det nog individerna själv som gör det där jobbet för att nå framgång. Utan deras totala satsning kommer inte de där framgångarna. Men utan de där pengarna kan det vara svårt att göra den där totala satsningen, så det är svårt att säga vad som var orsaken i detta fall. Men för att få dom där pengarna måste man oftast komma upp till en viss nivå och då är det nog individen själv som gör grovjobbet.

S: Det är klart att pengar har stor betydelse i en sådan dyr idrott som skidning är, där du skall ligga månad tal på läger och ställen som kostar. För att lyckas med det så måste det komma in utomstående pengar. Jag

vill inte påstå att man behöver direkt vara proffs så att man får in så mycket pengar att man inte behöver arbeta. Så det som de får lös med arbetet räcker till det nödvändigaste men alla andra utgifter måste täckas med sponsorer. Då hade vi tur för på den tiden att det fanns företag, nästan lättare än idag som hjälpte till på idrotten. Inte minns jag summor som vi fick lös, men som hela gruppen så nog rörde sig det säkert vissa år kring hundra tusen som sponsorer gav. Det var helt nödvändigt. Jag skulle säga att just dom där framgångarna som kom var synliga. Det var ovanligt att en svensk klubb hade så pass synliga framgångar. Det var lätt att diskutera skidsporten med företag som hade på något sätt svensk anknytning. Det hade sin betydelse. Det är klart att vi fick stöd från tillverkare och sådär från helt finska... men nog hade det sin betydelse att det var en finlandssvensk och var en förening som kom på ett sätt som ingen hade väntat. Ungdomarna fick publicitet och de fick ju olika utmärkelser.

När något nytt och oväntat händer finns det många som vill vara med om det. Så var det även med sponsorer i detta fall. Pengar är viktiga i dagens idrottssamhälle och speciellt inom toppidrotten. När skidarna började klara sig och fick en publicitet som var något utöver det vanliga, så blev det även en möjlighet för sponsorer att få sitt namn ut på fältet med denna nya sak. Det hade skett en helt ny sak som gestaltades och det lockade sponsorerna också. Finlandssvenska företag ville sponsora en förening med svenska som modersmål. Sponsorerna gav idrottarna möjlighet att utöva sin idrott mera professionellt när man inte varje dag behövde tänka på hur man skall få in pengar för att klara sig.

S: Speciellt när vi har haft någon tillställning så har talkofolket ställt upp hela tiden. Tar vi över en längre tid så nog har det varit otroligt med timmar som vi satt på den här fritidssysselsättningen här i byn. Det är klart att nu idag efter den här perioden, inte är vi utan skidare idag men vi har inte ett så slagkraftigt lag. Så märker man att mycket folk har fallit bort, men det är ju förståeligt.

När man känner att man är en del av något är det också lättare att arbeta med det. När det började komma framgång var det inte svårt att hitta folk som ville arbeta inom denna framgång. Talkofolket fick en känsla av att de var en del av framgångarna när de hjälpte till. Verksamheten fick ett innehåll. Samhörigheten och närheten till framgångarna förstärktes genom att man gav sin egen insats i verksamheten. Man kände att även jag kan vara en del av framgången om jag nu hjälper till här. Men som det märks,

så i dagsläget när det inte längre finns synliga framgångar är det redan svårare att få tillstånd samma slagkraftiga talkokraft. Fast inom föreningen är nog talkokraften ännu i dag på mycket högre nivå än på många andra ställen.

8.3 Idrottarnas höjande av självkänslan

J: Det jag minns mest under skolan är andra, tredje, fjärde eventuellt lite på femte klassen de där magproblem som jag hade. Jag har många gånger gått igenom dom där själva... den där tiden. Vad som gjort att jag blivit så bra i stora tävlingar, FM tävlingar och varför jag började klara mig plötsligt så bra i stora tävlingar. Det är en orsak tror jag att redan från unga år hade jag dessa problem. Fast det inte i princip var stora problem, men ändå var det problem som vi måste gå igenom. Om man tänker på dem som går som på motorvägen fram till de 17-18 år och så stannar det plötsligt när det kommer problem. Kanske lite genom det var det bra att man idrottade och fick den där självkänslan genom att man idrottade.

Går allt för lätt så finns det inte något att sikta mot. Johan hade sina problem med magen redan under barndomen. Dessa problem fick honom att fundera och hitta lösningar till det. Både fundera med sig själv och andra hur lösa dem. När han sedan började klara sig i skidning så fast det uppstod små problem var det inget nytt, man tar itu med dom och löser dom. Har man inte fått uppleva liknande saker i barndomen kan det vara svårt att förstå dem senare i livet. När sedan Johan hade skidintresset som trygghet i barndomen så balanserade det de problem som då gällde.

S: I ungdomsåren var framgångarna kanske inte det som bar upp det där intresset då att de klarade sig, utan det var att få träna och vara ut i lag. Konkurrens fanns det hela tiden i gruppen och det behövde det vara. Det var en förutsättning det skulle jag säga. Men ändå så var det bra stämning. Inte tittade man snett på någon som lyckades för det var ju alltid någon som hade anledning att dra upp mungiporna efteråt. Var det någon som misslyckades så då glömdes det bort när vi så här färdades i grupp. Jag skulle säga att det var viktigt att vi ofta hade lånat transit. Var det någon som riktigt hade misslyckats så nog var det roligare att fara hem när det var skratt i transiten än att sitta ensam i bilen och fundera på att skall jag sluta eller inte. Det där skulle jag säga var viktigt, att vi hade en så pass bra sammanhållning. Det där saknar jag kanske idag. Det är så jäkla... vi rusar iväg med personbilar allstans. Det var en viktig och värdefull sak i sig själv att fara i lag. Samla ihop gänget och... det var ju inte bara under tävlingar utan under hela träningsperioden. En gång i

veckan hade vi stavgång och färdades till Vörå och blev van med detta, lärde att känna varandra. Blev de van med varandra redan från somrarna så när det blev de där tävlingssituationerna och var lite mer spänd så reagerade de inte heller utan de var van att vara i lag. Var det någon som det gick riktigt bra för så var det någon som såg till att de inte blev alldeles för stor och på sig. Det jämnade upp sig hela tiden. Så egentligen när de hoppade ur bilen så var alla nöjda.

Redan från ungdomstiden blev man van med både framgång och bakslag. Man fick vara nära intill båda två och erfara dem. Man reste tillsammans till tävlingar och träningar. Klarade man sig så var det ju roligt, men det fanns nästan alltid de som inte klarade sig så bra. Alla dessa satt under samma tak i bilen och man fick dela med sig av sina erfarenheter. Denna sammanhållning som växte under resorna till och från tävlingarna stärkte samhörigheten och man var en del av det som hände oberoende hur man klarade sig. Det fanns en trygghet att fast man nu skidade dåligt så finns det hopp för mig ännu.

S: Den där sammanhållningen var nog en sak som var äkta. De kände till den där konkurrensen och visste att den fanns till. Inte skulle jag säga att vi mota det på något sätt, det var bra att de jämförde sig med varandra. Speciellt som seniorer så när de ställde sig på linjen så inte ville de förlora åt någon i gruppen. Alla ville vara bäst, det var inte frågan om det. Där var det stenhård konkurrens. Fast jag tränade både Leif och Tage så nog var det full konkurrens. Så gällde det mellan Johan och alla andra också. Och vi hade faktiskt Mats Slangar som mycket var med oss som vi själv upplevde hörde också till gruppen fast han själv representerade Minken. Men det som var speciellt var att man kunde ha den där konkurrensen och ändå hjälpa varandra. Man motarbetade inte varandra. Redan från junioråren började de ju klara sig bäst i stafetter av någon orsak. Kanske de inte var så långt hunna så att de... inte var så bra individuellt ännu. Stafetter tror jag vi vann från sexton år en massa och aderton år redan och under 20 år så var de redan andra i FM. De fick som vara med om den där framgången som de åstadkom i lag. Redan från början blev de uppskattad utifrån som grupp och de lärde sig att vara en grupp. Det är en stor skillnad med en sådan här grupp om man jämför med något som kommer från ett stort område var de knappast känner varandra.

Här kommer det igen upp att sammanhållningen var den sak som styrde nästan hela gruppen. Idrottarna var målinriktade och alla ville vara bäst, men ändå så fick de stöd och hjälp från sina kamrater. När de tävlade var de konkurrenter, men genast efteråt försökte de tillsammans fundera ut så

att alla skulle bli bättre. Fast det för det mesta handlade om en individuell idrott så styrde inte det individuella behovet allt. Denna samhörighet har sitt ursprung redan från att speciellt Leif fick sina första framgångar i stafett sammanhang. Han blev lärd att man är en grupp och med samarbete åstadkommer man bättre resultat.

J: Jag satte en sådan målsättning att är jag inte med de 10 bästa i Kuopio i den där juniorcup tävlingen så slutar jag att skida och jag börjar med något annat i stället. Jag blev sjunde i Kuopio på juniorcup tävlingen och skidade jävligt bra. Jag satte en rejäl målsättning och när jag klarade av det blev det mycket enklare. Att i princip efter det blev det mer satsat för jag kom ju upp i 20 års klass då, och då ännu på våren när jag var under 18 år så klarade jag mig mycket bra på juniorcup tävlingarna och påsktävlingarna som vi alltid var på just då vi var junior.

Johans karriär låg i en vågskål när han var under 18 år. Han satte upp ett rejält mål och när han klarade av det fick han känslan av att han är bra att skida och det ledde till att det blev fortsättning på karriären. Han hittade meningen i sin tillvaro med denna prestation. Att sätta allt på ett kort som Johan gjorde är nog unikt, men vetande av hur Johans personlighet är så var nog denna tävling det som gjorde att vi fick njuta av hans framgångar även i framtiden av hans karriär.

9 SLUTDISKUSSION

Undersökningens huvudsakliga syfte var att klarlägga vad det kan vara för speciellt med byn Lappfors och dess omgivning att det kommit rätt så många goda idrottare därifrån. Framgångsrika idrottare oberoende var de bor är ett tecken på lokal skicklighet och är på det sättet det samhällets identitets bärare (Itkonen 1996b, 130-131). Genom att beskriva socialisationsprocessen vad gäller utvecklingen till framgångsrika idrottsmän, belyser det bakgrunden till dessa framgångar. För att få svar på detta undersöktes genom temaintervjuer berörda personer inom detta fenomen. Syftet var att få de berördas åsikter, tankar och känslor om olika orsaker som kan förklara detta fenomen. Undersökningen begränsades till den sociala verkligheten kring de berörda personerna.

Jag är medveten om att det inte är möjligt att dra några generaliserbara slutsatser om detta fenomen, så det som kommer fram här är en enskild händelse och bör därför också betraktas som sådan. Jag sammanfattar här nu de tankar och åsikter som kommit fram under undersökningsprocessens gång. Jag har strävat att hålla en viss objektivitet under undersökningsprocessen, men p.g.a. att jag själv levt ganska nära detta fenomen kommer min subjektivitet, som jag själv är medveten om, att ganska mycket påverka mina tolkningar. Men detta anser jag är en förutsättning för att få en djupare tolkning av det skedda fenomenet. Diskussionen utgår främst från skidåkarnas synvinkel, men friidrottarens del i fenomenet stöder de slutsatser som kommer fram. I slutet kommer jag även att diskutera hur denna undersökningsprocess har lyckats och vad som jag kunde ha gjort annorlunda.

De framgångsrika idrottarna i Lappfors är de personer som gör att man kan kalla detta fenomen för ett idrottsfenomen. För att idrottarna skulle få till stånd detta fenomen påverkades de av socialisationen till idrott. Det viktigaste eller det är svårt att skilja vad som är viktigaste i detta fenomen är idrottarnas påverkningar från mikrosystemet. Som Pargman (1988, 266) säger är **familjen** kanske den viktigaste orsaken till att barn börjar idrotta.

Detta gäller också idrottarna i Lappfors. Familjen har varit positivt inställda till idrott under hela deras karriär, även när de blev äldre. Någon i familjen har varit eller är ännu aktiv inom idrott och därifrån har den första kontakten och modellen kommit till idrottandet. Carlson (1986, 1993) har i sina undersökningar kommit fram till samma sak. När familjen haft en positiv inställning till idrottandet har det gett trygghet och uppskattning åt idrottarna. Dessutom har idrottarnas äldre bröder haft en betydande roll och stött dem under hela karriären.

I en by med så lite invånare som Lappfors har **kamraterna** speciellt i barn- och ungdomsåren en betydande roll. Alla känner alla och utbudet av kamrater är begränsat. Man hamnar både med idrottsintresserade och icke idrottsintresserade kamrater. För dessa idrottare var det bra att de också hade kamrater som inte var idrottsintresserade. Detta för att när familjerna var mycket idrottsintresserade fick de balanserat sitt idrottsintresse så att det inte blev för stort. Man fick glömma idrotten för en stund. En betydelsefull sak ännu vad gäller kamrater var att de hade förståelse för att idrottaren idrottade. Idrotten var en del av byn och kamraterna hade växt upp med att idrott är något naturligt. Denna förståelse gjorde att idrottaren kände samhörighet till sin kamratkrets fast han var lite annorlunda.

Tränarna har haft en viktig roll för idrottarna speciellt i ungdomsåren. Första kontakten till idrotten kom genom föräldrarna, men efter en tid kom en tränare från byn Lappfors som kunde sin sak. Att tränaren var nära gjorde att förhållandet var mera intensivt. I likhet med Carlson (1986) kan man säga att bra relation till, och kontinuerlig kontakt med tränaren är viktigt. Mero et. al. (1997, 337) säger att en kompetent tränare kan se den unga som han är och se långsiktigt. Idrottarna i Lappfors har haft rätt personer under rätt tidpunkt som sysslat med denna uppgift. Dessutom tror jag att tränarna fått en viss tillfredställelse av sitt engagemang. Koski (2000, 226) säger att en tränare kan med sitt tränar jobb få möjlighet att tillfredställa sitt kompetensbehov och i bästa fall känna sig framgångsrik. Med åren och speciellt när det gäller skidarna har de haft viljan att pröva

på nya saker och utveckla sig själv på tränar och träningsidan. Detta har gjort att fast de inte haft någon personlig tränare under senare tiden av sin karriär har de utforskat på andra håll vad som krävs för att bli bättre. Dessutom har skidarna haft ett gott samarbete och kunnat på det sättet diskutera träningsfrågor.

Föreningen IK Falken har betytt mycket för framgångarna. Då det gäller skidarna kan man prata om rätt personer på rätt plats och under rätt tidpunkt. Föreningen i sig själv har gett idrottarna ekonomiska möjligheter att idka sin idrott, speciellt när idrottarna blev äldre. I yngre år hade föreningen en betydande roll i att bygga upp individernas självkänsla. Föreningen hade gemensamma träningar och var på tävlingsresor tillsammans och idrottarna fick en känsla av samhörighet. Man fick uppleva både framgång och misslyckande. Man blev medveten om att världen inte går under fast det går dåligt.

IK Falken grundades 1973 före kommunsammanslagningen som skedde 1977. Kommunen har stött föreningen ekonomiskt med verksamhetsbidrag under åren, men kanske det viktigaste är att kommunen allt från början haft på klart var de olika idrottsanläggningarna skall finnas. Detta har gett arbetsro åt föreningen att arbeta för det väsentliga och föreningens olika sektioner har kunnat arbeta utan tvister. När sedan framgångarna började komma gav det mera kött på benen för föreningen. I och med att skidframgångarna kom i samband med att kommunens namn blev Pedersöre på båda inhemska språken fick kommunen publicitet och blev känd. Pengar som investeras på tävlingsidrott kan indirekt fås tillbaka genom att den lokala identiteten förstärks (Sironen 1995, 95). När sedan framgångarna var helt nya i denna region och att det var en svenskspråkig förening som klarade sig ville alla dela på kakan. Många länder har sprungits, spelats eller brottats in på världskartan (Sironen 1995, 95). I detta fall skidade man in kommunen Pedersöre och idrottsföreningen IK Falken på den finländska kartan. Intresset att stöda föreningen och de framgångsrika idrottarna var lockande för det var något nytt och oväntat. Det fanns en möjlighet för

sponsorerna att få sitt namn ut för idrottarna fick mera publicitet än andra på grund av detta. Detta gällde också det frivilliga arbetet inom föreningen. Framgången medförde att det kom mycket talkofolk som ville göra sitt för föreningen. Socialt kan det kännas bra när man kan se sitt arbete som något gemensamt bra arbete (Koski 2000, 223). Man kan nästan säga att föreningen var inne i någon sorts "flow" period.

Förbunden hör till makrosystemet enligt Bronfennbrenners ekologiska modell. Men för idrottarna i Lappfors och speciellt skidarna också i detta fall har förbundet FSS (Finlands Svenska Skidförbund r.f.) varit nästan lika viktigt som föreningen. Därför kan det i detta fall räknas som en del av mikrosystemet. Detta enskilda förbund har sammanfört de bästa svenskspråkiga idrottarna i Finland. Förbundet har gett möjlighet till bättre träningsmöjligheter och ekonomiska förutsättningar. Genom att höra till detta förbund har idrottarna fått en känsla att de är en del av något speciellt. De bästa idrottarna har varit tillsammans och de har sporrat varandra att bli bättre. Speciellt den gruppen som bildades under Lappfors idrottarnas framgångar var bra. I övrigt kan man säga att förbundet ger möjlighet att klara sig. Man kan vinna sådana idrottare som klarat sig nationellt i förbundets egna mästerskapstävlingar och det är en uppbyggare av självkänslan. SFI (Svenska Finlands Idrottsförbund r.f.) dit friidrottarna hör har kanske svårare att hitta samma samhörighet p.g.a. att det är större och fler idrottare är inblandade.

Skolan hör inte till mikrosystemet men är ändå en påverkare speciellt i unga år. Skolgymnastiken i sig själv gav inte något speciellt för idrottarna, det var förstås roligt för de var bra i idrott. Men Lappfors skola är en liten skola och ger därför möjlighet till bättre kontakt mellan lärare – elev – föräldrar. Denna nära kontakt gav trygghet åt idrottarna och man kunde reda ut alla olika problem som kunde finnas. Idrottsmässigt har skolan inte varit någon stor påverkare för framgångarna men den äkta kontakten har säkert påverkat idrottarnas självkänsla på äldre dagar.

Lappfors är en liten by där alla känner varandra. När alla känner alla har det gett idrottarna möjlighet att vara sig själv för alla i byn har vetat vem idrottarna är och hur de i princip betar sig. Idrottarna har känt trygghet i byn för idrottarna har vetat vad som väntar där. Vad som gjort att det har blivit så, är att byn har varit lite isolerad. Lappfors är en svenskspråkig by som gränsar i öster mot enspråkigt finska Evijärvi. Det svenska språket har fört samman byn inom olika aktiviteter. Man har inom byn mätt sina krafter i alla tider som är en följd av denna isolering. Man har varit van med att tävla, därför togs framgångarna positivt emot för det var i princip inget nytt för byn. Det som var nytt var att man klarade sig nationellt i detta fall.

Genom att invånarna i byn mätt sina krafter i alla tider, så har det också uppstått en liten kännedom om vem som är bra och vem som är dålig. Detta för att alla känner alla. Man kan säga att när man skapade i detta fall den där viljan och ambitionen att vinna var det accepterat att sticka ut när man lyckades. Alla hade förväntningar, men så länge man inte hade vanan att vinna skulle man inte sticka ut. Denna vågdal var svår att få i balans i en by med så få människor som Lappfors, för när en klarar sig så vet alla av det och det nästan berör alla. Man hade förväntningar, men stod på sidan allt tills dom inträffade. När de sedan inträffade så kändes det bra att delta i verksamheten för då kände man att man var en del av den. Men skulle förväntningarna inte ha blivit som de önskat så skulle man inte heller ha farit med, för då skulle man inte heller ha varit en del av den. Man sökte efter en trygghetskänsla som skulle oavsett resultatet ha slagit in. När framgångarna kom ville alla ta del av den och känna framgångens läckra smak. När lappforsborna såg sina idrottare i massmedia och pressen föddes en stolthet och en vilja att göra något så detta fortsätter.

Det har alltid funnits en idrottstradition i Lappfors, men angående idrottarnas framgångar handlar det nog mest om att vissa nyckelpersoner i byn tog tag i idrottarna i rätt ögonblick. De hade ett intresse och en vilja att hjälpa.

Träningsförhållanden i byn har varit en del av omgivningen som idrottarna påverkats av. Att kommunen satsade omkring 1,5 miljoner mark under cirka 15 år på skidcentret i Lappfors har säkert påverkat positivt. Med tanke på att träningsförhållandena för skidarna var bra när det var som viktigaste för dom i unga år har säkert betytt mycket. Att utvecklingen inte riktigt hängde med gällande skidspåret har inte betytt så mycket, för idrottarna var då redan i det läget av sin karriär att de inte tränade så mycket i Lappfors. Att terrängen har varit rätt så lätt (höjdskillnad 17m) har betytt att de inte tränat ihjäl sig på hemma plan. Sedan har motivationen varit mycket högre också att åka och träna på andra ställen där terrängen är hårdare. Det har varit något nytt för dem. När det också fanns kunskap och intresse att göra något för det som man inte hade i träningsväg, hade man tillgång till allt som behövdes för att nå framgång.

Att det sedan kom framgång även på friidrottssidan är nog mera en slump då man ser det ur träningsförhållanden. Mångsidig träning som man har blivit tvungen att göra är troligtvis en orsak i detta fall. En annan sak är att framgångarna och möjligheterna som skapades för och av skidarna har gett en kultur av framgång i Lappfors som det är lättare att surfa på ännu när framgångarna är rätt så färska. Man kan säga att idrotten reflekterade kulturen och kulturen idrotten i detta fall.

Lappfors är en liten stillsam isolerad by. För att få något till stånd har man blivit tvungen att hitta på något själv. Det som är i detta fall positivt är att man har fått göra det också när man vill, inga tider och turer som man har blivit tvungen att följa. När man är uppvuxen på en mindre ort har man bättre möjligheter till att spontant utöva sin idrott (Carlson & Engström 1986). Det har varit en frihet i alla lägen. Det har inte funnits några lagidrotter som dragit heller. Det har på det sättet blivit automatiskt individuella idrotter man börjat med.

Idrott och olika typer av kraftmätning har varit något som har berört alla och fört samman byborna. "Lyftasstein" mellan Lappfors och Kiisk till exempel har i alla tider varit ett mandoms- och kraftprov för männen i byn.

Skidstafetten Esse Runt som var en tävling mellan byarna var uppskattat. Fast Lappfors är en av de mindre byarna i kommunen så vann Lappfors nästan de flesta kamperna mot Esse och Ytteresse i Esse Runt. I Ungdomsföreningsfotbollen och volleybollen var Lappfors alltid bland de bästa fast det enligt befolkningsunderlaget inte borde ha varit så.

Man kan nästan se likheter med idrotten i Lappfors som Lauri Pihkala såg bobollens roll på 1940-t. Klemola (1994, 88) berättar om Pihkals syn på vår nationalsport. Modifierar vi "Idrottsfenomenet Lappfors" enligt denna syn så motsvarade den idrottskultur som byggdes upp i byn de grund behov och värden som rådde just då och som bildats under historiens gång. Idrotten och de framgångar som kom passade just in i en sådan by som Lappfors. Grenarna som man höll på med passade den fysiska omgivningen som Lappfors hade att erbjuda. Byns och bybornas mentalitet och läggning var sådan att idrotten var accepterad. Dessutom blandades idrotten på ett positivt sätt till sin struktur av något gammalt och något nytt. Det fanns en tradition i byn att bygga från.

Socialisationen till idrott i Lappfors har varit starkt för det har varit en sak som hela byn godkänt. Den starka gemenskapen i byn har gett de unga en bra grund att bygga sitt idrottande på och idrotten i sig själv har hjälpt att gemenskapen förstärkts. Byborna har sett framgångarna som viktiga och betydelsefulla för den har stärkt byns identitet och existens.

Sammanfattat kan man säga att byn Lappfors haft rätt personer på rätt plats. Gemenskapen i byn och i den grupp som bildades speciellt för skidarna var unik. Det fanns en tradition att bygga på och bybornas mentalitet var ett resultat av traditionen och lämpade sig just för denna tidpunkt. Det fanns lite konkurrerande verksamhet i byn. Det är lättare att det bildas grupper inom samma område i en liten by och det leder till att de syns och märks. Man kan säga att det är en passlig stor by. Allt som är något nytt är intressant och det gör att alla som har möjlighet att vara med om det tar tillvara chansen, och det gjorde hela omgivningen i detta

idrottsfenomen i Lappfors. Men man kan ju också fråga sig: Varför inte från Lappfors?

Att göra en sådan här undersökning är inte lätt. Att se hur ett fenomen är uppbyggt och försöka hitta vilka saker som ligger bakom det är svårt. Jag koncentrerade undersökningen till fenomenets sociala omfattning och tolkade resultaten ur individens psykiska självkänsla och personlighet. Tur var det för en djupare psykisk och fysisk undersökning om detta ämne skulle vara näst intill omöjligt. Det skulle vara för svårt att urskilja de oberoende faktorerna från de beroende. Redan i denna min sociala aspekt på fenomenet var det svårt att klargöra vad som orsakade vad, det var nästan omöjligt. Kanske med en stramare styrning av intervjuerna skulle en klarare bild av fenomenet i sig själv komma fram? Men jag tycker att när man pratar om ett sådant här fenomen så går det inte att styra för mycket, för då blir det intervjuaren som påverkar svaren åt det håll man själv vill. För min egen del skulle säkert lite studier inom idrottssociologi ha hjälpt mig att se den förklarande teoretiska biten ur en klarare synvinkel. Nu när jag inte hade den bakgrund som skulle ha hjälpt att förstå den bättre, blev det mycket gjort på intuition. Kanske det också hade sina fördelar, men fenomenet skulle säkert ha blivit klarare förklarat med en bättre bakgrund från första början.

REFERENSLITTERATUR

Aho, S. & Laine, K. 1997. Minä ja muut. Kasvaminen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Allardt, E. 1985. Sociologi. Symbolmiljö, samhällsstruktur och institutioner. Stockholm: Almqvist & Wiksell Förlag AB.

Aspfors, C. 2002. IK Falken, Ärevarvet 1983-2002.
christer.aspfors@multi.fi 27.11 2002.

Bale, J. 1989. Sports geography. London: E. & F.N SPON.

Björklund, A. (red.) 2002. Hej om dy ir från Esse, å hej entå! Berättelser och bilder från Överesse. Jakobstad: Ab Forsbergs Tryckeri.

Burstyn, V. 1999. The rites of men: manhood, politics and the culture of sport. Canada: University of Toronto Press Incorporated.

Carlson, R. & Engström, L-M. 1986. 80-talets svenska tennisunder. En analys av spelarnas bakgrund och utveckling. Rapport nr 7. Institutionen för pedagogik och GIH. Högskolan för lärarutbildning i Stockholm.

Carlson, R. 1987. Att socialiseras till elitspelare I tennis. Rapport 6/1987. Institutionen för pedagogik och GIH. Högskolan för lärarutbildning i Stockholm.

Carlson, R. 1993. The path to the national level in sports in Sweden. Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports 1993: 3: 170-177.

Eitzen, D.S. & Sage, H.G. 1993. Sociology of North American sport. Fifth edition. Dubuque, USA: Brown & Benchmark Publishers.

Engström, L-M. 1989. Idrottsvanor i förändring. Institutionen för pedagogik och GIH. Högskolan för lärarutbildning i Stockholm.

Hansen, S.E. 2002. Coaching og teambuilding. I verket: Stelter, R. (red.) Coaching – Laering og udvikling. Kobenhavn: Psykologisk Forlag A/S, 69-84.

Heikkinen, A. 1987. Urheilu Kansan yhdistäjänä ja erottajana. I verket: Pyykkönen, T. (red.) Urheilun kansallinen merkitys. Liikuntatieteiden päivät 1987. Tampere: Liikuntatieteellisen seuran moniste n: o 10, 14-18.

Heinilä, K. 1986. Liikuntaseura sosiaalisena organisaationa. Liikuntasuunnittelun laitos. Tutkimuksia no. 38. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Heinilä, K. 1989. Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä ja tutkimuskohteena. I verket: Telama, R., Juppi, J. & Nieminen, L. (red.) Liikuntatiede. Mitä se on? Helsinki: Liikuntatieteellisen seuran julkaisu N:o 118, 41-44.

Heinilä, K. & Koski, P. 1991. Suomalainen liikuntaseura. Helsinki: Liikuntatieteellisen seuran julkaisu nro. 125.

Heinilä, K. 1993. Liikunta- ja urheiluseura tänään. I verket: : Itkonen, H. & Nevala, A. (red.) Urheiluseura. Juuret mullassa – tukka tuulessa. Liikunnan sosiaalitieteiden laitos. Tutkimuksia No 58. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 48-53.

Heino, S. 2000. Valmentautumisen psykologia – Iloisemmin, rohkeammin, keskittyneemmin! Jyväskylä: VK-Kustannus Oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino

Holme, I.M. & Solvang, B.K. 1991. Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder. Lund: Studentlitteratur.

Itkonen, H. & Nevala, A. (red.) 1993. Urheiluseura. Juuret mullassa – tukka tuuessa. Liikunnan sosiaalitieteiden laitos. Tutkimuksia No 58. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Itkonen, H. 1994. Mitta hihassa, piikki lihassa. Urheiluvilpin esitutkinta. Joensuu: Liikuntatieteellisen Seuran IMPULSSI nro 6.

Itkonen, H. 1996a. Kenttien kutsu. Tampere: Tammerpaino Oy.

Itkonen, H. 1996b. Syösy Sivakkaan, Kylän ruumiillisuutta jäljittämässä. I verket: Knuuttila et al. (red.) Kyläläiset, kansalaiset: Tulkintoja Sivakasta ja Rasimäestä. Karjalan tutkimuslaitos N:o 114. Joensuu: Joensuun Yliopisto, 127-156.

Itkonen, H. 1999. Kilpakenttien Kapinnalliset. Helsinki: Liikuntatieteellisen Seuran IMPULSSI nro 17.

Itkonen, H. & Kortelainen, J. 1999. Rantakentältä maailmalle – Kiteen pesäpallo, lajikulttuuri ja yhteiskunta. Helsinki: Liikuntatieteellisen seuran julkaisu nro. 146

Itkonen, H. 2002. Sport and civil society: Sociological perspectives. Karjalan tutkimuslaitos N:o 134. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Jouste, P. 1997. Nopeus- ja nopeuskestävyyslaji. I verket: Mero, A., Nummela, A. & Keskinen, K. (red.) Nykyaikainen urheiluvalmennus. Jyväskylä: Mero Oy, 386-407.

Jylhä, R. 1997. Hiihto. I verket: Mero, A., Nummela, A. & Keskinen, K. (red.) Nykyaikainen urheiluvalmennus. Jyväskylä: Mero Oy, 498-510.

Klemola, H. 1994. Tahkon luoma kansallispeli nykyajan murroksessa. I verket: Nevala, A. (red.) Suomen urheiluhistoriallisen seuran vuosikirja 1994. Joensuu: Suomen urheiluhistoriallinen seura, 79-92.

Kononen, V. 1993. Minun urheiluseurani. I verket: Itkonen, H. & Nevala, A. (red.) Urheiluseura. Juuret mullassa – tukka tuulessa. Liikunnan sosiaalitieteiden laitos. Tutkimuksia No 58. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto, 44-47.

Koski, P. 1994. Liikuntaseura toimintaympäristössään. Julkaisu 35. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Koski, P. 2000. Millä tavoin kansalaisaktiivisuus toteutuu liikunnassa. I verket: Miettinen, M. (red.) Haasteena huomisen hyvinvointi. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 124. Jyväskylä: LIKES, 213-240.

Kvale, S. 1997. Den kvalitativa forskningsintervjun. Översättning: Sven-Erik Torhell. Lund: Studentlitteratur.

Liljendahl-Lund, Y. 2000. Kulturhistorisk inventering i Lappfors. En byggnads- och miljöinventering. Tekniska avdelningen: Pedersöre kommun.

Liukkonen, J. 1997. Psykkiset tekijät urheilussa. I verket: Mero, A., Nummela, A. & Keskinen, K. (red.) Nykyaikainen urheiluvalmennus. Jyväskylä: Mero Oy, 136-140.

Liukkonen, J. 1997. Urheilijan psyykkisten ominaisuuksien analysointi. I verket: Mero, A., Nummela, A. & Keskinen, K. (red.) Nykyaikainen urheiluvalmennus. Jyväskylä: Mero Oy, 333-334.

Liukkonen, J. 1999. Coach's influence in young athletes' personality development. *Motricidade Humana. Portuguese Journal of Human Performance studies* 1999: 12, 1: 35-52.

Miettinen, P. 1999. Liikkuva lapsi ja nuori. Jyväskylä: V-K Kustannus Oy.

Mero, A., Nummela, A. & Keskinen, K. (red.) Nykyaikainen urheiluvalmennus. Jyväskylä: Mero Oy.

Mertaniemi, M. & Miettinen, M. 1998. Suuntana Hyvinvointi –Mitkä ovat liikunnan mahdollisuudet. Jyväskylä: LIKES.

Mäkelä, J. 1997. Nopeusvoimalaji. I verket: Mero, A., Nummela, A. & Keskinen, K. (red.) Nykyaikainen urheiluvalmennus. Jyväskylä: Mero Oy, 408-425.

Nuori Suomi- Strategiat. 15.4 2003. Tillgänglig i www- formen < URL: <http://www.nuorisuomi.fi/strategioita> >

Operaatio Kunniakierros. 15.4 2003. Tillgänglig i www- formen < URL: <http://www.sul.fi/kunniakierros/kk/etusivu.html> >

Opetushallitus. 1994. Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1994.

Paasi, A. 1986. Neljä maakuntaa. Maantieteellinen tutkimusalue-tietoisuuden kehittymisestä. Joensuun yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja N: 8. Joensuu: Joensuun Yliopisto.

Pargman, D. 1998. Understanding Sport behavior. New Jersey, USA: Simon & Schuster / A viacom company.

Pedersöre kommun – Fakta om Pedersöre. 15.4 2003. Tillgänglig i www- formen < URL: <http://www.pedersore.fi/index.php3> >

Rannikko, P. 1996. Onko sivakkaa enää olemassa. Tutkielma yhteisöllisyyden muutoksesta. I verket: Knuuttila, S. et.al. (red.) Kyläläiset,

- Kansalaiset. Tulkintoja Sivakasta ja Rasimäestä. Karjalan tutkimuslaitoksen julkaisuja. Joensuu: Joensuun yliopisto, 21-51.
- Sandell, K. 2002. Muntligt angivande. 22.11 2002.
- Seppänen, P. 1990. Urheilu ja yhteiskunta. Liikunnan sosiaalitieteiden laitos. Tutkimuksia Nro 49. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto.
- Sironen, E. 1995. Urheilun aika ja paikka. Jyväskylä: Likes-tutkimuskeskus.
- Snyder, E.,E. & Spreitzer, A., E. Social Aspects of Sport. Third Edition. New Jersey, USA: Prentice Hall.
- Sonstroem,R.J. 1997. The Physical self-system: A mediator of exercise and self-esteem. I verket: Fox, K.R (red.) The Physical self. From Motivation to Well-Being. USA: Human Kinetics, 3-26
- Stelter, R. (red.) 2002. Coaching-laering og udvikling. Kobenhavn: Psykologisk Forlag A/S.
- Stenwall, E. 1999. Idrottsklubben Falken 25 år. Jakobstad: Ab Forsbergs Tryckeri.
- Storbjörk, J. 2003. Muntligt angivande 4.4 2003.
- Tutko, T. & Bruns, W. 1984. Sport don't build character-They build characters. I verket: Eitzen, D.S. (red.) Sport in contemporary society. An anthology. Second Edition. New York, USA: St. Martins Press, Inc., 183-188.
- Vanhalakka-Ruoho, M. 1981. Perhe ja urheileva lapsi. Psykologian laitos. Tutkimuksia 123. Tampere:Tampereen Yliopisto

Vuolle, P. 1993. Liikunnan muutos - Ihminen ja luontosuhde. I verket:
Itkonen, H. & Nevala, A. (red.) 1993. Urheiluseura. Juuret mullassa –
tukka tuulessa. Liikunnan sosiaalitieteiden laitos. Tutkimuksia No 58.
Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 16-22.

Westergård, J. 1993. Urheiluseuran kasvatusvastuu. I verket: Itkonen, H.
& Nevala, A. (red.) 1993. Urheiluseura. Juuret mullassa – tukka tuulessa.
Liikunnan sosiaalitieteiden laitos. Tutkimuksia No 58. Jyväskylä:
Jyväskylän yliopisto, 39-43.

TEMAINTERVJUNS STRUKTUR, "idrottare"

BILAGA 1a

Bakgrundsfakta: * ålder, boplat, yrke, familj
(nutid)

Bakgrundsfakta: * gren, hur länge, hur bra blev (är) du?
(idrott)

Barndomsidrott: * hur var ditt idrottande under barndomen
* grenar
* huvudgren
* orsak

Påverkningar inom: * familjen
Idrotten * kamraterna
* tränaren
* skolan
* föreningen
* förbundet (FSS/SFI)

Omgivningens roll: * Lappfors som by
* Pedersöre / Pedersöre kommun
* Träningsförhållanden/Tävlingsförhållanden
* Idrottstradition
* Historia
* Idrottare i Lappfors

Varför har det kommit så många idrottare från en liten by som Lappfors?

TEMAINTERVJUNS STRUKTUR, "sektionsordförande" BILAGA 1b

Bakgrundsfakta: * ålder, boplats, yrke
(nutid)

Bakgrundsfakta: * roll i föreningen, vilken tidsperiod
(idrott)

IK FALKEN:

- * föreningsstruktur
- *arbetsfördelning
- * ekonomi/sponsorer
- * atmosfär i föreningen, miljö
- * toppidrottarnas roll
- * frivilligt arbete/talko
- * identitet
- * omgivningens roll
- * föreningens mål

LAPPFORS:

- * Johan Lind
- * Leif Häggman
- * Lappfors som by
- * Lappforsborna som människor

Varför har det kommit så många idrottare från en liten by som Lappfors?

TEMAINTERVJUNS STRUKTUR, "ledare"

BILAGA 1c

Bakgrundsfakta: * ålder, boplats, yrke
(nutid)

Bakgrundsfakta: * roll som bakgrundsfigur, vilken tidsperiod
(idrott)

Ledare:

- * arbetsfördelning
- * ekonomi/sponsorer
- * atmosfär i gruppen
- * toppidrottarnas roll
- * frivilligt arbete/talko
- * identitet
- * omgivningens roll
- * föreningens roll

LAPPFORS:

- * Johan Lind
- * Leif Häggman
- * Lappfors som by
- * Lappforsborna som människor

Varför har det kommit så många idrottare från en liten by som Lappfors?